

NEWSLETTER No 23
October 1995 / February 1996

հեղուր անկարելի. Եւսակ, վէյ եղբարք զնայսք զվէյ մտ յարեւելս կոյս և
դայնք լերն մի, ընդ որ զնայսք վէյ տիւ ի վեր, ապա բարեւայ մէջ հոռան
պատուելի, ևսարբեցսք զնայեալսք, մոռանալով զամ հոգս ևս ի մարմնիցեմք.
Եւս երեւայ հրեշտակ տնի, առայ, դոստեան յայտ լերն վերայ կայ և հոռ
անտիւն. կայեք այրք միջև իրոն մն աշխարհի, ևս ցրն դատաւարանի. և
մտանէք ինս. ևս այսմ հետե ոչ ևեղե զնէ կարիք մարմնայ, ոչ բանց, ևս ճնս
րան. և ոչ հեռանդարք և ոչ մահ. Եւս եւս ստեղ, իոյ Երբայք ստեղե եր

CONTENTS

<i>Professor Paolo Cuneo. Obituary</i> Prof. M.-A. Lala-Comneno	1
Ի յիշատակ Փաօլօ Կունէնյի Դր. Մուրատ Հասրաթեան	1
<i>Jacqueline Lafontaine-Dosogne In Memoriam</i> Mr. A. Mekhitarian	4
Prof. Robert W. Thomson Elected Fellow of the British Academy	7
New: <i>A Bibliography of Classical Armenian Literature to 1500 AD</i> by R.W. Thomson [25% Discount for AIEA Members]	7
Yerevan State University Opens Department of Theology	8
AIEA Workshop <i>Traductions de textes antiques en arménien classique et médiéval</i> Neuchâtel, 8-11 septembre 1995	8
Abstracts: F. Siegert - A. Sirinian & Fr. D' Aiuto - V. Calzolari	9
Résumé des résultats de discussion - Prof. Folker Siegert	11
Annexe concernant la <i>Théorie de la traduction sous-jacente aux onomastiques et aux exégèses de Philon</i> - Prof. F. Siegert	14
Vardanants Day Armenian Lecture by Prof. Nina G. Garsoïan	16
<i>The Mysteries of Armenian Medicine through the Ages</i> Lecture by Prof. Stella Vardanian	17
<i>William Saroyan: The Final Years</i> Lecture by Prof. D. Kouymjian	19
Séminaire de la Société des Etudes Arméniennes Programme 95-96	19
APICES Association Paléographique Internationale	20
APICES XIe Colloque	21
AAIP Panel Discussion	22
Etudes Arméniennes en France 1995-1996	23
Armenian Studies at the Hebrew University of Jerusalem	24
JAAIP Volume 3	25
<i>Annual of the Society for the Study of the Caucasus</i> L. Avdoian	26
Library of Congress Armenian Transliteration Adapted for E-Mail by Levon Avdoian	26
<i>Armenian Version of SEDIT</i> by SESAME Computer Projects by John Clews	27
<i>Kelsey Museum On-Line Exhibits</i> by Terry Wilfong	28
<i>E-Mail Lists Related to Armenian Studies</i> by Prof. D. Kouymjian	29
<i>Ararat Quarterly</i> by R.H. Lola Koundakjian	30
Բազմազէպ 1-4 (1995) by Levon Avdoian	32
Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս 13 (1993) L. Avdoian	33
Պատմա-բանասիրական Հանդես 1994-1995 Levon Avdoian	35
Միտն Vol. 69 (1995) by Levon Avdoian	38
New Book: <i>Armenian Proverbs</i> by Prof. Dora Sakayan	40
New Book: <i>Ուղացոյց Բ</i> The Vocabulary of Banking, Stock Exchange and Trade, by the Western Armenian Terminological Council	40
Publications received	41
<i>Proceedings of AIEA 10th Anniversary Conference</i> to be Published this year	42
Conferences and Workshops Organised under Auspices of AIEA	43

Newsletter No. 24 will be issued in April 1996 without the delay No. 23 has suffered. Among its contents will be: a *First Update of the Sigla of Armenian Manuscript Collections and Libraries* necessitated by Prof. B. Coulie's *Addendum* to his *Répertoire* [see *Le Muséon* Vol. 108 (1995)]; a *Note on the 1995 AIEA Committee Elections* by Prof. Jos J.S. Weitenberg, Secretary of AIEA; the *Treasurer's Report on 1994-1995* by Prof. Chr. Burchard; *Publications by Members*, and more *Conferences held in 1995 and 1996*.

Professor Paolo Cuneo
Obituary

L'attività del professor Paolo Cuneo, noto studioso di storia dell'architettura armena ed orientale si è interrotta con la sua improvvisa scomparsa il 31 agosto 1995.

La molteplicità dei suoi interessi, l'ampiezza delle sue ricerche, l'approccio storico, così inconsueti per un architetto, l'accuratezza dei suoi studi, l'originalità delle suoi concezioni fanno delle sue opere dei lavori imprescindibili per chiunque voglia accostarsi seriamente all'architettura armena. Pioniere, se non fondatore di questo genere di studi in Italia, ha fatto della ricerca sul campo e del lavoro in biblioteca i cardini di ogni sua pubblicazione.

A partire da suo *Architettura medievale armena* (Roma, 1968), primo catalogo ragionato di molti monumenti, alcuni dei quali inediti, cui seguirà, frutto di anni di lavoro, il ben più consistente *Architettura armena dal quarto al diciannovesimo secolo*, in due volumi di quasi 1000 pagine (Roma, 1988), gli argomenti da lui affrontati e approfonditi sono stati dei più diversi: le chiese del periodo formativo, l'architettura del Kharabag,

l'architettura monumentale dello Shirak, l'architettura regionale di Ani, i Conventi di Marmashen e di Halbat, l'architettura dal XV al XIX secolo, i modelli in pietra, la conservazione e il restauro dei monumenti, l'urbanistica storica di diverse città, la realizzazione di un parco archeologico internazionale ad Ani e nella zona circostante.

La sua intensa, continua ricerca nell'ambito della storia dell'architettura armena gli ha valso la nomina a membro straniero dell'Accademia delle Scienze d'Armenia.

Pur occupandosi anche di altri contesti culturali ha saputo e voluto trasmettere l'interesse e l'amore per lo studio di questa regione ai suoi numerosissimi studenti nel corso dei lunghi anni di insegnamento all'Università di Roma (Cattedra di Restauro dei monumenti) e dell'Aquila (Cattedra di Storia dell'architettura), creando così una sorta di scuola che gli sopravviverà e che continuerà nelle direzioni da lui tracciata.

Roma ottobre 1995

Maria-Adelaide Lala-Comneno

Ի յիշատակ Փաօլօ Կունէնյի.

Այդ սէրը Հայ մշակոյթի նըկատմամբ նրա մէջ բռնըկուեց միանգամից. ինչպէս սէրն առաջին Հայացքից. իր

գործընկեր եւ բարեկամ Թոմասոս Բրեչչա Ֆրատադոկիի Հետ 1965 թ. լինելով Թուրքիայի արեւելքում. նա տե-

սաւ իր համար մինչ այդ անծանօթ մի մշակոյթ՝ հայկական ճարտարապետական յուշարձանները: Առաջին, բայց ոչ վերջին անգամ տեսաւ ողջ քրիստոնէական ճարտարապետութեան մէջ եզակի եւ անկրկնելի Աղթամարի տաճարը, մի մեռած հրաշք քաղաք՝ Հին Հայաստանի մայրաքաղաք հազարամեայ Անին, թուրքերի կողմից պայթեցուած խժկունքի վանքի համալիրը, որի հինգ եկեղեցիները միայն մէկն էր կիսակոտոր մնացել, տեսաւ Մրենի տաճարը, Կարսի Առաքելոց եկեղեցին եւ շատ ուրիշ յուշարձաններ: Հէնց այդտեղ էլ Փաօլօ Կունէօն որոշեց զբաղուել Արեւմտեքում քիչ ծանօթ այդ յուշարձանների ուսումնասիրութեամբ եւ նա, ի տարբերութիւն շատ ուրիշների, այդ որոշմանը անդաւաճան մնաց ուղիղ երեսուն տարի, մինչեւ իր կեանքի վերջին օրը: Դաւաճանեց միայն նրա սիրտը, չբռնաւալով գերմարդկային լարուած աշխատանքին:

Փաօլոյի (ինչպէս սիրով նրան անուանում էին իր Հայ եւ իտալացի գործընկերները) եւ թոմազոյի ջանքերով նոյն տարում Հոռմի համալսարանին կից ստեղծուեց «Հայ ճարտարապետութեան ուսումնասիրութեան կենտրոնը», որի անփոփոխ ղեկավարը եղաւ Փաօլօ Կունէօն: 1966 թ. նրանք կապ հաստատեցին Հայաստանի իրենց գործընկերների հետ, եւ Գիտութիւնների Ակադեմիայի հրաւերով այցելեցին Խորհ. Հայաստան: Միտուեց համագործակցութեան մի արտա-

կարգ բեղնաւոր շրջան, հայ գիտնականների համար բացուեցին նոր հնարաւորութիւններ, նոր հեռանկարներ. չկարողանալով տեղում ուսումնասիրել թուրքի այժմեան տարածքի հայ ճարտարապետութեան գլուխգործոցները, Հայաստանի մասնագէտները օգտուեցին Կունէոյի եւ նրա ընկերների կողմից սիրով իրենց տրամադրուած նիւթերից, բարձրորակ լուսանկարներից եւ չափագրութիւններից: Այդ համագործակցութիւնը մեծ խթան դարձաւ Հայ ճարտարապետութեան ուսումնասիրութեան գործի համար, որի արդիւնքը եղան թէ իտալացի, թէ Հայաստանի գիտնականների բազմաթիւ նոր աշխատութիւնները: Այս գործում նոր փուլ դարձան Հայ արուեստին նուիրուած միջազգային գիտաթողովները, որոնք մէկընդմէջ կազմակերպուեցին Իտալիայում եւ Հայաստանում, եւ բոլոր այդ գիտաթողովներում մեծ էր Փաօլօ Կունէոյի դերը: Իսկ Հոռմի «Հայ ճարտարապետութեան ուսումնասիրութեան կենտրոնը» դարձաւ Հայ մշակոյթի տուն, որտեղ հիւրընկալուեւ եւ աշխատում էին Հայաստանից ժամանած ճարտարապետները, արուեստաբանները, յուշարձանների պահպանութեան մասնագէտները: Եւ բոլորին իր մեքենայով շրջագայութեան էր տանում Փաօլօն:

Երեք տասնամեակում Փաօլօ Կունէօն դարձաւ միջնադարեան Հայ ճարտարապետութեան պատմութեան Արեւմտեքի ամենահեղինակաւոր մասնագէտը, որից ուսանելու

շատ բան ունէին նաեւ Հայաստանի գիտնականները: Նա ունէր այն առաւելութիւնը, որ ամձամբ ուսումնասիրել էր երկու Հայաստանների՝ Արեւմտեան եւ Խորհրդային, յուշարձանները: Տեղում ծանօթացել էր պատմական Հայաստանի հարեւան երկրներին՝ Սուրիայի, Վրաստանի, Կապադովկիայի, ինչպէս եւ Բալքաններից մինչեւ Փոքր Ասիա սփռուած բիւզանդական ճարտարապետական յուշարձաններին, առանց որոնց այսօր արդէն չի կարելի ստեղծել Հայ ճարտարապետութեան գիտական, ճշգրիտ եւ, որը կարեւոր է՝ ճշմարիտ պատմութիւնը: Կունէօն եւ Ֆրատադոկիւն առաջին արեւմտեան գիտնականներն էին, որ խորհրդային կարգեր հաստատուելուց յետոյ այցելեցին Ղարաբաղ 1968 թ.: Նրանք հասցրին ուսումնասիրել միայն, ինչպէս արուեստաբաններն են բնորոշում՝ «13-րդ դ. Հայկական ճարտարապետութեան Հանրագիտարան» Գանձասարի վանքի համալիրը, որից անմիջապէս յետոյ, տեղեկանելով նրանց այցելութեան մասին, Արբեշանի իշխանութիւնները ՊԱԿ-ի (Քա-Գէ-Բէ) գործակալների միջոցով բռնազրաւեցին երկու գիտնականների տեղում կատարած նշումները եւ չափագրութիւնները եւ կարգադրեցին անմիջապէս լքել «Ադրբեջանի տարածքը»:

Փաօլօ Կունէոյի առաջին մեծագրութիւնը՝ խորագրուած «Միջնադարեան Հայաստանի Անիի ճարտարապետութեան դպրոցը» (Հոռմ, 1977) այս թեմայով գրուած ամենա-

լուրջ եւ ամենախոր գիտական գործն էր: Դրան յաջորդեց իր իսկ ուսումնասիրուած Վասպուրականի 5-րդ դ. բազիլիկների թուղին, Փաշուակին եւ Հոգեացվանքի համալիրին նուիրուած մենագրութիւնը (Իտալերէն եւ անգլերէն, Հոռմ, 1979): Կունէօն համահեղինակ դարձաւ «Անի» (Միլանօ, 1984) եւ «Ղարաբաղ» (Միլանօ, 1988) գրքերին:

Հայագիտութեան այս երախտաւորի քսանհինգամյա հետազոտութիւնների պսակը դարձաւ «Հայկական ճարտարապետութիւնը 4-19-րդ դարերում» մօտ հազար էջանոց, երկհատոր կոթողային աշխատութիւնը (Հոռմ, 1988): Առաջին հատորում ներկայացուած են Հայկական ճարտարապետական բոլոր յուշարձանները, խմբաւորուած տարածքային սկզբունքով (ԽՍՀՄ, Թուրքիա, Իրան) եւ գրուած Հանրագիտարանային բնոյթով, ուղեկցուելով դժագրերով եւ լուսանկարներով: Այդ հատորը ներկայացնում է մեր ազգային ճարտարապետութեան համապատկերը ամենալայն ընդգրկումով: Երկրորդ հատորը նուիրուած է վերլուծական ուսումնասիրութիւններին: Այստեղ համեմատական աղիւսակներով, տիպաբանօրէն եւ ժամանակագրական ենթաբաժանումներով դասակարգուած են Հայկական բոլոր յուշարձանները, կառուցուածքային ձեւերը, յարդարանքի տարրերը, տրուած է համապարփակ մատենագիտութիւն, մի խօսքով, ներկայացուած է ողջ Հայ ճարտարապետութեան զարգացման ընթացքը, ու-

սումնասիրուած ու վերլուց-
ուած բոլոր տեսանկիւննե-
րով: Եւ երբ Հիմա մենք
ցանկանում ենք Հայ ճարտա-
րապետութեան պատմութեան
գծով ասպիրանտներին կամ
երիտասարդ գիտաշխատող-
ներին այդ բնագաւառի որեւէ
թեմա յանձնարարել, ապա
խիստ դժուարանում ենք, որ-
ովհետեւ պարզուում է, որ
Փաօլօ Կունէօյի գրքում դա
արդէն փաստօրէն կատար-
ուած է:

Այս Հիմնարար աշխատանքի
Համար Փաօլօ Կունէօն ար-
ժանացաւ Թորոս Թորոմա-
նեան մրցանակի, որը նրան
յանձնուեց 1990 թ. Մայի-
սին Զուարթնոցում: Իսկ Հայ
արուեստի պատմութեան
նուիրուած իր երեսնամեայ
արդասաւոր գիտական աշխա-
տանքի եւ այդ բնագաւառում
ներդրած հսկայական աւա-
նդի շնորհիւ Փաօլօ Կունէօն
1994 թ. ընտրուեց ՀՀ Գի-
տութեան ներքին Ակա-
դեմիայի արտասահմանեան
անդամ:

Փաօլօ Կունէօն մեզնից Հե-
ռացաւ կեանքի 59-ին տա-
րում, գիտնականի Համար
ուժերի ծաղկման տարիքում:
Նա Հանկարձամա՛հ եղաւ իր
Հիմնադրուած «Հայկական
ճարտարապետութեան ուսու-
մնասիրութեան կենտրոն»ում,

Jacqueline Lafontaine-Dosogne In Memoriam

Née le 23 novembre 1928
à Braine-l'Alleud, Jacqueline
Lafontaine-Dosogne est décédée
à Bruxelles le 21 mai 1995. En
octobre 1994, elle avait dû subir
une grave intervention chirurgi-

գրասեղանի առջեւ, գրիչը
ձեռքին: Ո՞վ գիտէ, ինչ նոր
Հայանպատ աշխատանք
մնաց անաւարտ, եւ ընդ-
միշտ:

Կունէօն Զուարթնոցում, մըր-
ցական ստանալիս, ասաց.
«Ինչ վերաբերում է իմ արած
գործին, ապա ես դա Համա-
րում եմ միայն սկիզբ եւ
մտադիր եմ նոյն կերպ շա-
րունակել իմ ուսումնասիրու-
թիւնները: Մեր գործը դեռ
չատ է, որոնցից առաջնայինը
կիսաւեր ճարտարապետական
յուշարձանների վերականգ-
նումն է: Յուսով եմ, որ
յուշարձանների վերականգ-
նման գործը մի օր կը
տեղափոխենք նաեւ Անի
Հայոց երբեմնի մայրաքա-
ղաքը»:

Մուրատ Հասրաթեան
Ճարտարապետութեան դոկ-
տոր, ՀՀ ԳԱԱ Արուեստի
Ինստիտուտի ճարտարապե-
տութեան բաժնի վարիչ:

[This is part of the obituary
which was published on Septem-
ber 8, 1995, in ԱԳԳ, and on
September 30 in Ծառաջ. We
express our gratitude to mr. A.
Mekhitarian, of Bruxelles, for
bringing it to our attention.]

cale qui l'avait beaucoup affec-
tée physiquement, peut-être aussi
moralement, mais qui n'avait
point entamé son énergie ni son
intérêt pour l'objet de ses re-
cherches. Quoique retraitée, elle

avait continué sans répit la pré-
paration de son catalogue de
*L'art byzantin et chrétien d'Ori-
ent aux Musées royaux d'Art et
d'Histoire*. Ce précieux volume,
où sont décrites près de trois
cents pièces, toutes illustrées,
pour la plupart en noir et blanc,
quelques-unes en couleurs, - a
paru, hélas! un mois à peine
après son décès inopiné. Peu de
semaines auparavant, elle avait
eu la force de aller visiter l'ex-
position d'art byzantin au British
Museum de Londres, d'ou elle
était revenue rayonnante. De
même, après son accession à
l'éméritat, le 1er octobre 1994, à
l'Université Catholique de Lou-
vain, celle-ci lui avait proposé de
donner encore une leçon par se-
maine comme professeur invité:
elle a donc fait cours jusqu'au
bout. Toutefois, sa santé décli-
nante a nécessité un bref séjour à
l'hôpital: elle y a été brusque-
ment emportée par un embolie.
Sans être désormais en fonction,
elle était demeurée présente en
nos esprits. Chacun se souvient
de son extraordinaire ponctuali-
té, de son sens du devoir, de son
esprit d'organisation, de son
goût pour l'exposition adéquate
des œuvres, du souci qu'elle a-
vait d'enrichir nos collections,
de les faire connaître au public
par des monographies et aux col-
lègues étrangers par des articles
savants publiés dans des revues à
diffusion internationale, de sa
disponibilité quand on avait be-
soin de son avis, toujours judi-
cieux. Elle-même, scrupuleuse à
l'excès, dans ses actes comme
dans ses écrits, n'hésitait pas à

faire appel à des collaborateurs
extérieurs au musée s'ils pou-
vaient, par leur compétence, l'ai-
der à mieux mettre en valeur les
trésors artistiques qui lui étaient
confiés.

Jacqueline Lafontaine-Dosogne
avait une solide formation scien-
tifique, ayant fait ses études à
l'Université Libre de Bruxelles.
Licenciée en Histoire de l'Art et
Archéologie en 1955, elle avait
obtenu, en 1961, son doctorat en
Philosophie et Lettres. Sa thèse,
*Iconographie de l'Enfance de la
Vierge dans l'Empire byzantin
et en Occident*, couronnée par
l'Académie royale de Belgique,
avait été publiée par celle-ci en
deux volumes en 1964 et 1965,
rééditée en 1992 avec des com-
pléments. Sa voie de byzantiniste
était dès lors bien tracée et sa ré-
putation dépassait nos frontières
puisqu'elle était invitée comme
Visiting Fellow à l'Université
Harvard de Dumbarton Oaks à
Washington en 1960 et en 1961-
62, plus tard aussi comme pro-
fesseur à l'Université de Montréal
en 1970. Déjà au cours de ses
études, elle avait été, deux an-
nées de suite (en 1953 et 1954),
proclamée lauréate du concours
des bourses de voyage du gou-
vernement belge. Depuis, elle
avait fait de fréquents séjours
d'études à l'étranger, participé à
de nombreux congrès et collo-
ques internationaux et présenté,
dans des sociétés culturelles ou
scientifiques, des exposés et des
communications qui, le plus sou-
vent, ont été publiés sous forme
d'articles.

Sa carrière proprement dite

commence lorsqu'elle est désignée comme aspirant puis chargé de recherches au Fonds National de la Recherche Scientifique de 1958 à 1966. De 1967 à 1972, elle est attachée, comme collaborateur scientifique, à l'Institut royal du Patrimoine artistique. Nommée ensuite conservateur, avec le grade de chef de travaux, aux Musées royaux d'Art et d'Histoire, elle dirige trois sections: l'Orient chrétien, l'Islam et le haut Moyen Âge. En 1989, elle est promue chef du IIe département, fonction qu'elle exerce jusqu'à sa mise à la retraite le 1er décembre 1993. Parallèlement, elle est, depuis 1971, chargée de cours à l'Université Catholique de Louvain, professeur en 1989: elle enseigne l'histoire de l'art paléochrétien, celle de l'art byzantin et chrétien d'Orient et l'iconologie. En 1982, l'année d'Europalia-Grèce, elle a la charge de commissaire général de l'exposition *Splendeur de Byzance*. Notre regrettée collègue était, en outre, membre titulaire et conseiller de l'Académie royale d'Archéologie de Belgique, dont elle fut la présidente de 1983 à 1985 et dont elle dirigea, de 1967 à 1995, la *Revue belge d'Archéologie et d'Histoire de l'Art-Belgisch Tijdschrift voor Oudheidkunde en Kunstgeschiedenis*; membre de la Société belge d'Études byzantines et du comité de rédaction de la revue *Byzantion* éditée par elle; associé correspondant étranger de la Société nationale des Antiquaires de France; membre étranger de

la Société archéologique d'Athènes; membre de la Commission d'Histoire de l'Art et de l'Association internationale des Études byzantines. Ceux qui l'ont côtoyée ou fréquentée durant les trente ou quarante dernières années savent avec quelle force, quel dévouement et quelle méthode elle s'acquittait des multiples tâches qu'elle assumait de gaieté de cœur.

Celles-ci n'ont pu cependant l'empêcher de poursuivre avec persévérance ses fructueuses recherches dans son domaine de prédilection. En sont aujourd'hui témoins les très nombreuses publications qu'elle nous laisse: articles, livres, chapitres copieux dans des ouvrages collectifs. On trouvera ailleurs la bibliographie complète de son œuvre scientifique. La liste atteint les 150, voire les 200 titres si l'on y inclut les comptes rendus parus régulièrement dans une dizaine de revues auxquelles elle collaborait. Qu'il nous suffise de rappeler ici, outre son importante thèse mentionnée plus haut, ses *Peintures médiévales dans le temple dit de la Fortune Virile à Rome* (1959), ses *Recherches sur le monastère et l'iconographie de St Syméon le Jeune* (1967), sa contribution aux *Pro pyläen Kunstgeschichte* pour le volume consacré à *Byzance und der christliche Osten* (1968), ainsi qu'au 4e tome de *The Art of Kariye Djami* (1975) et au beau livre *Art and Architecture in Medieval Georgia* (1980), son catalogue de l'exposition *Splen-*

deur de Byzance (1982), son *Histoire de l'Art byzantin et chrétien d'Orient* (1987), sans oublier sa participation au *Guide Nagel de la Turquie* dont la première édition paraissait en 1965. Ce n'est là qu'un maigre échantillon de tout ce qu'elle a produit et que lui doit la byzantinologie. Trop tôt disparue, Jacqueline

Dosogne laisse un immense vide que ressentent profondément ses collègues, ses compagnons de travail: nous admirions tous sa science autant que son dynamisme. Le musée et la Belgique ont perdu, en elle, un chercheur d'élite.

Arpag Mekhitarian

Professor Robert W. Thomson Elected Fellow of the British Academy

Robert W. Thomson, Professor of Armenian Studies at Oxford University has been elected a Fellow of the British Academy. Thomson, formerly Mesrop Mashtots Professor of Armenian Studies at Harvard and Director of Dumbarton Oaks, returned to Great Britain in 1992 upon acceptance of the chair at Oxford. Thomson's most recent publications are the Syriac edition and

translation with commentary of Basil of Caesarea's *Hexaemeron*, published in the CSCO series at Louvain, and the *Bibliography of Classical Armenian Literature to 1500 AD*, published by Brepols at Turnhout.

AIEA congratulates Professor Thomson on this recognition of his distinguished and sustained scholarship.

A Bibliography of Classical Armenian Literature to 1500 AD by R.W. Thomson 25% Discount for AIEA Members

In December, 1995 Professor Robert W. Thomson's *A Bibliography of Classical Armenian Literature to 1500 AD* was published in the Corpus Christianorum Series by Brepols in Turnhout. This is the third instrument de travail for Armenian Studies published by Brepols, after Coulie's *Répertoire des catalogues et des bibliothèques de manuscrits arméniens* (1992) and Thierry's *Répertoire des monastères arméniens* (1993).

Thomson's *Bibliography* is available at a 25% discount to all members of AIEA who send their order to B. Coulie.

R.W. Thomson
A Bibliography of Classical Armenian Literature to 1500 AD
(Corpus Christianorum)
Turnhout, Brepols, 1995, 325pp.
ISBN 2-503-50455-8 (bound),
2-503-50456-6 (pap.)

Price: 5.000 Belgian F. (bound),
4.500 Belgian F. (pap.)

Prof. Bernard Coulie
Université catholique de Louvain
Institut orientaliste
Place Blaise Pascal, 1
B-1348 Louvain-la-Neuve
Belgium

Tel.: 32-(0)10-47.37.93
Fax: 32-(0)10-47.20.01

See p. 40 for two more new
books of Armenological interest.

**Yerevan State University Department of Theology.
University to be Supported by Sponsors**

Yerevan State University organizes a new department, a Department of Theology. Twenty-five students are admitted to the department this year. The applicants have to take examinations in the Armenian and English languages and History. Although a tuition is going to be charged for study at this department, students who get admitted this year are likely to be supported by sponsors. The curriculum of the department is compiled of

such courses as Sacred Music, History of Religion, History of Church Architecture etc. The faculty includes both employees of the University and outsiders. After graduating the students will be granted a Bachelor's degree which will enable them to teach in secondary schools. After two years of graduate study, the students will become Masters of Theology and will be able to teach in higher educational institutions. M.E.Stone.

AIEA Workshop

Traductions de textes antiques en arménien classique et médiéval

Translations of Ancient Texts Into Classical and Medieval Armenian

Neuchâtel, 8-11 septembre 1995, Faculté de Théologie

Vendredi, 8 septembre

18.00 h. Réception par le doyen de la Faculté de Théologie, M. Pierre Bühler. Le président de l'AIEA, Michael Stone, fait le point des études arméniennes, notamment en ce qui concerne les textes "hellénophiles".

**Samedi, 9 septembre
Matin**

Président de séance:
M. Daniel Schulthess (Neuchâtel)

Questions introductives et méthodiques

- Dickran Kouymjian (Fresno, CA): *A Unique Armeno-Greek Papyrus* (communication écrite, lue en l'absence de l'auteur)
- Anna Sirinian (Roma) avec le concours de Francesco D'Aiuto (Roma): *Evidenze paleografiche in antiche traduzioni armene dal greco*
- Jos Weitenberg (Leiden): *The Formation of Armenian Translation Terminology*

Après-midi

Président de séance:

M. André Schneider (Neuchâtel)
Etudes de textes particuliers

- Giancarlo Bolognesi (Milano): *L'édition critique des Progymnasmata de Théon à l'aide de l'ancienne traduction arménienne*
- Folker Siegert (Neuchâtel): *Correcting the Retranslation of Philo's Fragment De Deo*
- Valentina Calzolari (Genève): *Questions relatives à la version arménienne des Actes de Thècle*
- Dirk van Damme (Fribourg): *The Armenian Translation and Partial Revision of the Confession of Faith of John of Jerusalem in Timothy Aelurus compared with the Greek Text, and its Possible Connection with the Armenian Mass Creed*

Dimanche, 10 septembre

Président de séance:

- M. Jos Weitenberg (Leiden)
- Michael Stone (Jerusalem): *Translation of Apocrypha into Armenian: The Evidence of the Manuscripts*
- Robert W. Thomson (Oxford): *Translation from Greek into Armenian via Syriac*
- *Table ronde* sur les dix questions mentionnées en bas.

***

Below are printed the abstracts we received of three of the lectures which were presented at the Workshop.

Folker Siegert

La correction de la rétroversion grecque du De Deo de Philon

On a lu et discuté une douzaine de passages où les comptes-rendus de la rétroversion grecque (*Philon von Alexandrien, Über die Gottesbezeichnung "Wohl-tätig verzehrendes Feuer"*, Tübingen 1988, pp. 23-32) ont soulevé des doutes. Les résultats détaillés de cette révision paraîtront prochainement dans le *Studia Philonica Annual*. Cet article, qui s'occupera surtout de la différence entre l'argumentation sur base d'évidence interne (le texte lui-même), sera ma modeste contribution au projet de M. Stone intitulé *Armenology 2000* et qui sollicite les arménisants réunis dans l'AIEA de faire le point des progrès méthodologiques obtenus pendant les dernières décennies.

Anna Sirinian - Francesco D'Aiuto

Osservazioni paleografiche su antiche traduzioni armene del greco

Nozioni e categorie proprie della paleografica greca, come *scriptio continua*, "errore di maiuscola", "assenza di spiriti e accenti", vengono spesso richiamate dagli armenisti per spiegare l'origine di fraintendimenti del modello nelle antiche traduzioni armene del greco. Esistono però anche fenomeni grafici meno noti, che toccano aspetti più specialistici della disciplina paleografica, i cui riflessi sulle ver-

sioni armene possono sfuggire a chi non si occupa di manoscritti greci.

Questo breve saggio, scritto in collaborazione, avvalendosi di esempi tratti dalle traduzioni armene di Gregorio di Nazianzo e di Platone, vuole additare una strada non solo per la comprensione di errori dalla genesi altrimenti oscura (nei quali possono giocare un ruolo importante peculiarità abbreviative o morfologiche della scrittura libraria greca), ma soprattutto per proporre o vagliare, attraverso la ricostruzione dell'aspetto grafico dei modelli greci, datazioni delle versioni armene stesse.

Valentina Calzolari

Un texte arménien inédit: les Prodiges de Thècle. Etat de la question.

Six manuscrits du Matenadaran de Erevan attestent l'existence d'un document sur sainte Thècle jusqu'à maintenant inédit: les *Prodiges de Thècle*. La découverte de ce texte arménien inédit nous a amenés à nous confronter avec une série de questions, qui ont été survolées dans notre exposé: quelle est la place occupée par ce texte arménien dans la tradition littéraire arménienne sur Thècle? S'agit-il d'une composition originale arménienne ou bien d'une traduction? Dans ce deuxième cas, est-il possible d'identifier son modèle? Est-il possible de proposer une datation? Que peut-on savoir à propos de son auteur, de son utilisation et, par conséquent, de son auditoire? Une première étude du docu-

ment nous a permis de parvenir à quelques conclusions, qui restent à soumettre à une analyse plus approfondie. Les *Prodiges de Thècle* apparaissent comme la traduction des deux textes grecs connus et publiés par G. Dagron dans l'appendice de son ouvrage: *Vie et Miracles de Thècle* (Bruxelles 1978). Par ailleurs, ce texte arménien a été utilisé comme source du *Martyre de Thècle* du Synaxaire arménien (15 Hori) et il peut avoir été composé à l'époque des traductions dues à l'impulsion de Grigor Vcakaser (XIe siècle). Il avait probablement une fonction liturgique et s'adressait, par conséquent, à un vaste auditoire. L'examen de la langue et de la technique de traduction laisse comprendre que le traducteur s'est efforcé de rendre le modèle grec avec les moyens propres à sa langue, sans créer de tournures artificielles calquées sur le grec; l'exigence de clarté et de compréhensibilité de la langue s'explique à partir de la fonction liturgique du texte. Cette dernière constatation est riche en conséquences du point de vue méthodologique: elle démontre que la fonction et le public envisagés par les versions arméniennes ont exercé une influence importante sur la nature du texte; selon les différents milieux de production et d'utilisation des versions arméniennes, les traducteurs ont été vraisemblablement guidés par de critères de traduction différents. Toute étude des anciennes versions arméniennes doit donc essayer d'iden-

tifier, dans la mesure du possible, non seulement l'époque d'élaboration, mais aussi le milieu et le destinataire des versions elles-mêmes. L'exposé a

**AIEA Workshop Neuchâtel
Résumé des résultats de discussion
Folker Siegert**

A. Concernant l'exposé de M. Kouymjian: A Unique Armeno-Greek papyrus.

L'exposé a été accueilli avec grand intérêt. Comme base d'appui pour l'étude paléographique du papyrus en question, les graffiti arméniens, édités par M. Stone, seraient particulièrement pertinents; il y en a qui datent du Ve siècle tardif - VIe siècle commençant. En outre, une deuxième mosaïque arménienne inscrite a été trouvée très semblable à la première, mais dont la date ne peut être avant la 2e moitié du VIIe siècle, comme le prouve une monnaie qui se trouvait dans la chappe.

Sur la 8e ligne d'en bas, on a lu AWK'OWZT. Si c'est le nom du mois d'août, cela présuppose une dégénération intra-arménienne de l'orthographe (confusion de *gim* et de *k'e*, sonorization de *s* avant *tiwn*, devenu sonore). Cela limite la possibilité d'une date très haute.¹ Pour la limite

¹ Pour dater la transition à la prononciation occidentale, voir J.J.S. Weitenberg, *Armenian Dialects and the Latin-Armenian Glossary of Antun*, in T. Samuelian & M. Stone, [Eds.] *Medieval Armenian Culture*. University of Pennsylvania Armenian Texts and Studies 6, Chico CA, 1984, p. 13-28, avec bibliographie. Les transcriptions de

finalment présenté quelques exemples de corrections doctrinales du texte arménien par rapport au grec.

inférieure, le fait de la disparition du papyrus comme matériau au VIIe siècle est important: on arrive, somme toute, au VIIe siècle.

B. Résultats récoltés lors de la Table Ronde sur les dix questions annoncées dans l'invitation.

1. Que sait-on de la personne des traducteurs, de leurs commettants, de leurs conditions de travail?

Les colophons nous transmettent quelques noms, par ex.: Step'anos Siwnec'i a traduit le corpus dionysien, en collaboration avec un certain David "de la cour" (c'est laquelle?); Grigor Magistros a traduit Platon. Thadeos Abrameç'i a traduit les *Vies des Pères du désert*; le colophon qui nous communique cela, mentionne aussi que c'est en raison des traductions arméniennes différentes qui existaient déjà que Thadeos voulut recourir à l'original grec.

noms arméniens chez Constantin Porphyrogennète (VIIIe s.) sont parlantes: Κακίκος, Κρηκορίκιος. Voir A. Baumgartner, *Über das Buch "Die Chrie"*, ZDMG, 40, 1886, pp. 457-515, en part. p. 459 n. 1, qui renvoie à A. Carrière: *Un ancien glossaire latin-arménien*, Paris 1886, p. 18, l. 4-12.

Mais rien n'est connu des traducteurs "hellénophiles".

Pour dater les traductions, le schéma de Manandian a été trouvé trop simpliste: Manandian réduit à une chronologie ce qui peut aussi être inscrit sur une échelle sociolinguistique, selon les publics et les usages envisagés (cf. n° 4). - Il y a quand même certains inventions grammaticales que s'échellonnet dans la chronologie, dont l'usage libre de l'article arménien, les participes imitant le participe conjoint ou le génitif absolu grec, et le subjonctif.

2. Quels sont les auditoires envisagés par les traductions?

Certaines traductions sont faites pour être lues "à une multitude" (*Miracles de Thècle*). Les traductions dont est composé le recueil de Timothée Elure ont été copiées en caractères onciaux, comme si s'agissait d'un texte littéraire (donc destiné à la lecture privée). - Le motif de certaines traductions latines faites à l'époque des conflits avec l'Eglise catholique romaine n'est pas la propagation des idées contenues dans ces textes, mais le besoin de comprendre l'adversaire, ce qui fait penser à un public de théologiens et de politiciens érudits.

3. Quelles théories grammaticales, quelle métaphysique du langage a influencé les traducteurs?

[Il convient de mentionner ici l'article de Jean Pierre Mahé: *Traduction et exégèse. Reflexions sur l'exemple*

arménien dans: *Mélanges Antoine Guillaumont*, Genève: Cramer 1988 (Cahiers d'Orientalisme, 20), pp. 243-55, en part. p. 247: "Nous défendons ci-dessous l'hypothèse que l'adoption de la littérature exégétique antiochienne impliquait un certain type de traduction *de sensu*, comme eut dit Cicéron (et non pas *de verbo*), c'est-à-dire une traduction visant à transposer l'original -syriaque ou grec- dans le génie propre et avec les moyens spécifiques de la langue d'accueil, tandis que les influences alexandrines, qui triomphèrent à Ephèse sur le plan christologique, ne pouvaient avoir de retentissement exégétique que si l'on adoptait un type de traduction, qu'il serait sans doute excessif d'appeler mot à mot, mais qui, tout en respectant la syntaxe et le génie propre de la langue arménienne, se rapprochait plus exclusivement et plus littéralement du texte grec, désormais considéré comme seul authentique."

Mahé ne parle visiblement pas de la littérature hellénophile, mentionnée plus loin dans une note. Son intérêt vise la Bible arménienne dans son état révisé, devenue canonique.

Au p. 248, Mahé fait référence au *Commentaire sur l'Octateuque*, attribué à Cyrille d'Alexandrie, mais dont l'auteur est Eusèbe d'Emèse²: la préface arménienne, non existante en grec et qui "paraît dater du premier tiers du Ve siècle" déclare dangereuse une traduction mot à mot: "si on veut traduire le sens de toutes les langues avec les mêmes mots, on n'arrivera pas à exprimer la pensée des mots qui sont dits".]

La terminologie de Denis de Thrace, décalquée par des mots artificiels hellénophiles, a servi de base pour la compréhension du fonctionnement de la langue.

² éd. V. Yovhannesean, Venise 1980 (en arm.); cf. compte rendu de J.-P. Mahé dans REArm, NS 16, 1982, pp. 495-97 et H. Lehmann: *Per piscatores. Studies in the Armenian Version of a Collection of Homilies by Eusebius of Emesa and Severian of Gabala*, Aarhus 1975.

Il n'y a pas de texte sacrosaint de la Bible: les citations bibliques sont traduites au besoin, et non transcrites de la Bible arménienne.

[Pour la métaphysique du langage sous-jacente à Philon et aux onomastiques, voir l'annexe. Les notes prises sous le n° 3 convergent dans la hypothèse que l'imitation de la syntaxe grecque telle que l'école hellénophile la fait, n'a pas de base "métaphysique", mais un but purement pratique: l'interlinéarité.]

4. Quel est l'usage primitif de leurs traductions? Etaient-elles toutes destinées à remplacer les originaux?

Un texte comme le crédo de Jean de Jérusalem, ou bien celui de la vie et les miracles de Sainte Thècle sont faits pour remplacer les originaux. Ils se comprennent de l'ouïe (bien que le premier présuppose quelque connaissance de la dogmatique chrétienne, ce qui est aussi le cas de l'original grec).

Pour les traductions hellénophiles qui imitent même la syntaxe du grec - sans d'autre gain que celui de la plus grande obscurité - il y a de graves doutes. Oskan *vardapet*, dans sa jeunesse, s'efforça de comprendre la version arménienne du *Περὶ ἑρμηνείας* aristotélicien, texte qui lui posa des difficultés insurmontables. Une hypothèse simple serait de supposer une origine interlinéaire des traductions en question: elles étaient donc destinées à être lues (dans une lecture privée, non devant un auditoire) en parallèle avec le grec dont l'apprentissage en aurait été facilité, voire forcé.

D'autre part, Movses Khorenac'i cite des traductions faites du grec.

Le Denis de Thrace arménien [qui, lui, fait de courtes sentences] a servi de manuel d'école pour de longs siècles. Ses commentaires écrivent eux aussi un style hellénophile, tel Yovhannes Erzncac'i. Ils ont quand même été lus, comme en témoignent Ghazar Zeyt'unci et Oskan.

5. Que nous apprennent les doubles traductions?

Dans le cas du Crédo de Jean de Jérusalem, il s'agit vraisemblablement de la coexistence d'un brouillon de traduction avec une traduction remaniée, qui se sert à nouveaux frais de l'original grec. Elle est aussi meilleure au niveau de la sémantique et du style arméniens.

6. Y a-t-il des traces de l'utilisation de glossaires et de dictionnaires?

Il y a une trace d'utilisation de glossaires: parfois les mêmes paires de termes qui se trouvent dans les glossaires unilingues grecs reviennent, dans les traductions arméniennes, sous formes d'hendiadys. C'est la une des façons possibles d'expliquer la présence fréquente de cette sorte de pléonasmе.

Ce qui manquait à toute évidence, ce sont des glossaires des expressions rares de la langue poétique grecque, notamment de l'ionien épique. Les traductions de citations homériques révèlent non rarement une complète ignorance de certains termes

rare comme ὄραρος, ὀριστήρ.

7. Quels modèles ont-ils imités?

Les traductions faites sur base du syriaque peuvent imiter la liberté de ces dernières (comme si les traducteurs avaient été conscients de ce fait).

D'autre part, les excès de l'école hellénophile ne semblent s'expliquer par aucune analogie, si ce n'est la thèse déjà communiquée sous n° 4. A noter que les textes syriaques, dont l'écriture va de droite en gauche, ne se prête pas à la traduction interlinéaire.

Un certain style hellénophile (mitigé) se trouve dans des écrits apocryphes, composés en arménien, qui imitent les apocryphes traduits.

8. Y a-t-il des moyens objectifs de distinguer les textes traduits des textes rédigés originellement en arménien?

Voir la dernière remarque sous n° 7. Ce qui est quand même une indice sûr, c'est la syntaxe grecque des textes les plus hellénophiles.

9. Y a-t-il des moyens objectifs de reconstruire le texte original là où il fait défaut?

On a discuté le fragment philo-

nien intitulé *De Deo* pour mesurer le degré de sophistication qu'une rétroversion moderne peut atteindre, grâce aux nombreux dictionnaires et index qui existent. Restent des ambiguïtés dues aux limites du vocabulaire arménien, même hellénophile: *արարիչ* par ex., peut rendre tout autant *ποιητής* que *δημοουργός*. L'école hellénophile n'a pas produit de décalque de ce dernier terme dont la composante *δημο-* n'était pas ressentie dans l'usage chrétien).

10. De quelle façon les logiciens d'analyse grammaticale et de traduction arméniennes développés jusqu'ici servent-ils à trouver et à imiter les techniques de traduction inhérentes aux textes?

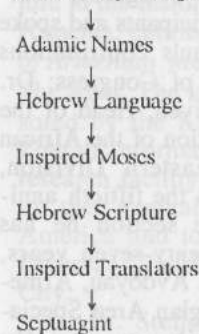
On peut s'en servir pour alimenter (automatiquement) et pour aligner (manuellement) les textes grec et arménien du même écrit, notamment là où la transcription des deux a déjà été faite. Pour la littérature arménienne, il y a, à Leyde, un corpus considérable de textes transcrits. Pour le grec, c'est souvent le *Thesaurus Linguae Graecae* électronique qui pourra servir.

Philo's text is of course the Septuagint. He has the very highest opinion of its reliability. Philo's only link with the Hebrew text consists in the use of Hebrew-Greek onomastica.

It is not our purpose to inquire into the peculiarities of Philo's LXX text. Philo - as far as he is responsible³ - is not aware of them. He is simply no philologist in a modern sense, even though there were some in his very city. As David Dawson puts it,⁴

Philo is certain that the Septuagint translators, by sacrificing style to substance, have preserved scripture's true meaning, handing down their Adamic-Mosaic hermeneutical heritage intact. Because they were not mere word-changers but "prophets and priests of the mysteries" who consorted with "the purest of spirits, the spirit of Moses", they were able to select just the right Greek equivalents for the original Hebrew words. (...) Philo (...) seems certain that these scripturally rendered correspondences ultimately go back to the perfect perceptions and names of Adam, the originator of all language. The making of the Septuagint - aided by an inspired original author (Moses) and inspired translators - is a virtual extension of Adamic naming. We have the following representational chain:

Essences of Things

³ Cf. D. Barthélemy: "Est-ce Hoshaya Rabbi qui censura le "Commentaire allégorique"?", in (congress volume) *Philon d'Alexandrie* (1967), pp. 45-79.

⁴ D. Dawson: *Allegorical Readers and Cultural Revision in Ancient Alexandria*, Berkeley 1992, p. 86 f., referring to Mos. 2:40.

↓ Essence of Things

Apparently lacking the linguistic skill as Hebraist to judge the matter for himself, Philo reports the conclusions of those fluent in both Hebrew and Greek: reading the new Greek translation is just as good as reading the Hebrew original because the Greek and the Hebrew texts are "one and the same, both in subject matters (*πράγματα*) and words (*ὀνόματα*).

There remains the problem of Mosaic metaphors and tropes of all kinds. Why doesn't he just stick to Adamic simplicity? The obvious answer is: because mankind lives outside of Eden. The Serpent first misused language in repeating God's command wrongly to Eve (QG 1:34, on Gen 3:1). The ambiguity of Hebrew as well as of Greek *syntax* somehow mirrors Eve's and Adam's fall. Dawson acutely observes:

The move from Adamic naming to scriptural language is a move from single names to complete statements or propositions, from nouns that supposedly reproduce the natures of things to syntactical units that make affirmations about things. Semantic and referential certitude seems to have suffered in this move; the ambiguity of the serpent's words is an ambiguity of syntax rather than of names.

[Ibid. 89. There are more nuances to this which cannot be discussed for want of space. We have skipped the statement made on p. 88: "Philo's account of ideal Adam, the model for material Adam, suggests that material Adam may not have had the capacities necessary to create a perfectly mimetic language, even though the scene of Adamic naming follows shortly upon his creation"- and precedes the fall.]

Annexe concernant la théorie de la traduction sous-jacente aux onomastiques et aux exégèses de Philon.

Extrait de l'article *Early Jewish Interpretation of a Hellenistic Character*, in: *HBOT. Hebrew Bible/ Old Testament. The History of Its Interpretation*, ed. by Magne Sæbø, vol. 1, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (in press).

Vardanants Day Armenian Lecture

by Prof. Nina G. Garsoïan.

Organised by Library of Congress: Near East Section

Internationally respected Armenian and Byzantinist, Nina G. Garsoïan, delivered the third annual Vardanants Day Armenian lecture on Friday, April 7, 1995, with a richly illustrated presentation titled *Iranian Elements in Early Armenian Christianity*, which investigated and elucidated the enigma which is early Armenian Christianity.

Dr. Garsoïan, professor emerita of Armenian History and Civilization and of Byzantine Studies at Columbia University, was the first holder of the Kevork Avetissian Chair of Armenian Studies at Columbia University, and is a Fellow of the Medieval Academy and editor of the prestigious *Revue des Etudes Arméniennes*. Known as a brilliant lecturer, she has also written extensively about Iranian aspects in ancient Armenian religion and society and has worked to restore a proper understanding of the complicated relationship of ancient and mediaeval Armenia with both its Western and Eastern neighbors.

The lecture series, planned as a series of scholarly investigations of Armenia's cultural and historical tradition, is named after the Armenian holiday that commemorates the battle of Avarayr of 451 A.D., which was waged by the Armenian general Vardan Mamikonian and his compatriots against invading Sasanian Persian troops who were attempting

to force Zoroastrianism upon the Christian state, reputedly the first to have made Christianity its official religion.

This year's lecture will also be the first of four presentations which will celebrate the fiftieth anniversary of the Near East Section (AMED), the sponsor of the lecture. It will also be in memory of one of the Armenian collection's most avid supporters, Mrs. Marjorie M. Dadian, who passed away in 1994. Mrs. Dadian's gift from the estate of her husband, Arthur H. Dadian, to the Armenian collections was responsible for the rejuvenation of Armenian programs at the Library and the creation of this lecture series.

Dr. James H. Billington, the Librarian of Congress, welcomed the participants and spoke of Mrs. Dadian's contributions to the Library of Congress; Dr. George N. Atiyeh, Head of the Near East Section of the African and Middle Eastern Division, commented on the fiftieth anniversary of the section he has headed for twenty-seven years, and Dr. Levon Avdoyan, Armenian and Georgian Area Specialist for the Library, briefly described the Library's activities in the Armenian collections in 1994 and the collection's and his own debt to Mrs. Dadian.

Inquiries may be addressed to Dr. Levon Avdoyan, Armenian and Georgian Area Specialist,

Near East Section, African and Middle Eastern Division, Library of Congress, Washington, D.C. 20540-4723. Telephone: (202) 797-5680; fax: (202) 707-1724; Internet: Lavd@loc.gov.

The Vardanants Lecture is the First in the series *Oriens Illustratus: Programs for the Near East Section at Fifty*.

Other lecturers: Serif Mardin, *Some Approaches to the Social Reality of Modern Turkish Intellectuals* (May 3); Leila Fawaz, *The Role of Arab Women in Social Change* (June 8), Seyyed

Hossein Nasr, *The Components and Aspects of Persian Culture* (July 14); Seminar: *Arab American Cultural Relations-Past, Present and Future* (September 29), with an accompanying Exhibit entitled *Hearts and Minds Without Boundaries: The Near East Experience*

The next Vardanants Day Armenian lecturer will be Ronald G. Suny (of University of Chicago and Stanford University) on May 1, 1996.

The Mysteries of Armenian Medicine Through the Ages Lecture by Dr. Stella Vardanian

On September 13, 1995 doctor Stella Vardanian, well-known for her translation with extensive commentary of Amirdovlat' Amasiats'i's monumental *Useless to the Ignorant*, held a lecture in the history of medicine in Armenia, entitled *The Mysteries of Armenian Medicine Through The Ages*. The lecture was sponsored by the Krikor and Clara Zohrab Information Center, the research facility of the Diocese of the Armenian Church of America and took place at the Diocesan Complex in New York City.

Dr. Stella Vardanian, an expert in the field visiting the U.S. from the Republic of Armenia, delivered the talk in both English and Armenian, supplementing her discussion with a slide presentation.

Dr. Vardanian is a professor of medicine at the State Uni-

versity of Yerevan, and a research fellow at the Mashtots Institute of Ancient Manuscripts (Matenadaran).

A 1958 graduate of Yerevan's Mkhitar Herats'i State Medical Institute, Dr. Vardanian defended her master's thesis on experimental chemotherapy of melanoma in Moscow in 1965. She graduated from Yerevan State University's Armenological division in 1969, and during 1992 in Moscow defended her doctoral dissertation on Armenian folk and classical medicine from the tenth to fifteenth centuries A.D.

From 1967 to the present, she has worked at the Matenadaran, studying ancient medical manuscripts, and has lectured since 1979 on medical history at Yerevan's Mkhitar Herats'i State Medical Institute. Dr. Vardanian has published seventy articles

and seven monographs on ancient and medieval Armenian medicine, including works on medical primary sources from the 10th to 15th centuries.

Dr. Vardanian is the president of the Association of Armenian Medical Historians, and has participated in numerous conferences in Armenia, Europe, Russia, and Central Asia. She is proficient in nine languages.

While evidence of medical practices in Armenia date back to early antiquity, written works in Armenian mostly date from medieval times. These include Armenian-language translations of the classic Greek and Byzantine texts, such as Galen's medical dictionary, thirty-two copies of which have survived to the present, as well as the works of Hippocrates, Asclepides, and Basil of Caesarea.

In addition, early Armenian scientists were able to draw on a rich tradition of medical inquiry coming out of the Islamic world, represented by such sages as Avicenna and Maimonides.

Armenians continued to play an important role in the medical field during the Ottoman period, often serving as court physicians to sultans and other high officials. The most illustrious among these was Amirdovlat, of Amasia, who flourished in the 15th-century and who was given the honorific title of chief physician of surgery to the Ottoman Sultan Mohammed II. Among his im-

portant writings is an encyclopaedia of medical and pharmaceutical knowledge, to which Amirdovlat gave the stern title *Useless to the Ignorant*. Dr. Vartanian has translated this work into Russian, and annotated it.

The lecture is one in a series of occasional lectures on Armenological topics sponsored by the Zohrab Information Center. The texts of several of these talks will be published by the Center in the form of occasional papers. The first in the occasional papers series, *Armenian Studies and the Armenian American Community: An Old Curmudgeon's Viewpoint*, by Levon Avdoian, Ph.D., is available currently.

The Information Center is open five days a week and serves the Armenian as well as the general communities. Besides providing information and service to the Diocesan departments, the Zohrab Center staff help professional academics, high school, college and graduate students with research, books and papers. The Krikor and Clara Zohrab Information Center welcomes financial contributions, as well as donations of rare books, periodicals, and other articles of Armenological interest.

Krikor and Clara Zohrab Information Center,
630, 2nd Ave/34th St, New York,
NY, 10016

Message received from DACA
through Mrs. Arline Abdalian.

William Saroyan: The Final Years Lecture by Prof. D. Kouymjian

On October 14, 1995 Dickran Kouymjian, Berberian Professor of Armenian Studies and Director of the Kalfayan Center for Armenian Studies at California State University, Fresno was the guest speaker at a dinner-lecture entitled *William Saroyan: The Final Years*. The event was sponsored by the Armenian Professional Society of the Bay Area.

William Saroyan (1908-1981) is famous as a great American literary figure because of the enormous success of stories, plays, and novels written between 1934 and 1957. Biographies and critical studies emphasize this early period, only rarely treating later works, mostly autobiographical memoirs. Yet, Saroyan wrote as much in the last twenty-five years of his active life as in the famous first quarter century. For the most part, his latter works remain unpublished. Saroyan's last published work, *Obituaries*, written in 1977 and released in 1979, is a meditation on death, a subject that preoccupied much of his writing from the beginning. But this work is not the last of his creative output, for he continued to write until his death in the spring of 1981.

In February 1979 he left Fresno to spend the spring and summer in his Paris apartment. The excuse was travel to five eastern European countries on a speaking engagement for the United States Information Agency. Upon his return to Paris in June and before coming back to Fresno, he rapidly wrote a number of important works including at least three major plays: *Haratch*, *Warsaw Visitor*, and *Tales from the Vienna Streets*.

In these plays, edited and published by Kouymjian after the author's death in volumes of 1986 and 1991, Saroyan reflects philosophically on life and mortality, pain and suffering, and on writing and being Armenian. Though the Saroyan humor pervades all of these works, they are full of a seriousness of purpose and his continuing search for the meaning to life including his own.

Professor Kouymjian discussed these final works in the context of Saroyan's earlier writing and his confrontation with death. Written after the onset of his cancer, during his last trip to Europe, and less than two years before his death, these plays provide a glimpse into Saroyan's final reflections on existence:

Séminaire de la Société des Etudes Arméniennes Programme 1995-1996

Le jeudi 9 novembre 1995
Talline Terminassian, *La diplo-*

*matie soviétique entre les deux
guerres et les communautés*

arméniennes (suite à la soutenance de sa thèse à l'I.E.P.) ainsi que Edda Vardanian, (boursière Fondation Sirarpie Der Nersessian) présentation succincte du travail fait dans le cadre d'un D.E.A. sur un manuscrit arménien de la Bibliothèque Nationale.

Le jeudi 14 décembre 1995
Seta Mavian, *Kessab: Histoire orale*

Le jeudi 11 janvier 1996
Dzovinar Kévonian, *L'iconographie du génocide*

Le jeudi 8 février (?)
Margarita Khachikian (Erevan), philologue, spécialiste de hourrite et d'ourartéen.

Le jeudi 14 mars 1996
Frédéric Paulin-Solakian, *Démographie historique des Arméniens Ottomans, XIXème siècle-*

début XXème siècle.

Les deuxièmes jeudis de 17h30 à 19h30, Maison des Sciences de l'Homme, 54 Bd Raspail, Paris 6°.

Les séances de avril et de mai seront annoncées ultérieurement: les propositions sont les bienvenues. Nous rappelons que les séances du séminaire interdisciplinaire de la S.E.A. visent à présenter des travaux récents ou en cours, et à déboucher sur des échanges d'ordre méthodologique. Les séances sont également ouvertes à des spécialistes de domaines voisins des études arméniennes. Merci de nous signaler éventuellement des personnes à inviter.

Le conseil d'Administration de la S.E.A.

APICES

Association Paléographique Internationale Culture-Ecriture-Scribes

Below we publish information drawn from a letter, dated June 25, 1995, by Jos M.M. Hermans of Groningen University, provisory president, and J.P. Gumbert, of Leiden University, provisory vicepresident of the Association Paléographique Internationale (APICES) concerning membership.

APICES consists of two groups: the members of the *Comité international de Paléographie latine*, consisting of 65 persons, and the 'others', about a hundred persons. The latter group is addressed here. Membership of Associate members is possible in

two ways (some alterations may have been proposed at the Colloquium of the Association in Brussels on October 19):

- either receive the *Gazette du Livre médiéval*, and pay an annual fee of 60 Swiss francs [or a similar amount in other currency, dependent on our banking arrangements];

- or pay CHF 45 and not receive the *GLM*. (Since the *GLM* costs CHF 25, the first possibility represents a saving of CHF 10).

The following was taken from the Program Booklet of the Colloquium organised by APICES' Comité international de Paléo-

graphie latine, provided by Albert Derolez, Secretary of the

Colloquium.

APICES XIe Colloque: La Conservation des manuscrits et des archives au Moyen Age, Bruxelles, Bibliothèque Royal Albert Ier, 19-21 octobre 1995

Previous Colloques were held in Paris (1953), which led to the publication of the *Catalogues de manuscrits datés* and the *Nomenclature des écritures livresques du IXe au XVIe siècle*. After this, nine more Colloques were organized, which attracted not only members of the *Comité international de Paléographie latine*, but also many other specialists and interested persons. These Colloques took place in Paris in 1966, in Rome in 1972, in Vienna in 1975, in Switzerland in 1979, in Munich in 1981, in London in 1985, in Madrid in 1987, in the Vatican in 1990 and in Erice (Sicily) in 1993. Recent Colloquiums have had a central theme, although reports on other palaeographical and codicological subjects were also presented. The 1990 Colloquium, for instance, was dedicated to the dating of scripts, from the twelfth to the fifteenth century, and the 1993 Colloquium to scribes and colophons, the proceedings of which have now become available. The present colloquium features a series of lectures on medieval library and archival practice, never before studied as a whole in a European context. Lectures scheduled for the Brussels Colloquium were the following.

Thursday, October 19th

J. Stiennon (Liège): Conférence d'ouverture: *La bibliothéconomie et l'archivistique médiévales*.

M. Beit-Arié (Jerusalem): *Genizot: Depositories of Consumed Books as Disposing Procedure in Jewish Society*.

J.J. John (Ithaca, N.Y.): *The Ex-Libris in Codices Latini Antiquiores*.

I. Da Rosa Pereira (Lisbonne): *La conservation des chartes dans les archives privées au Portugal (Xe-XIIe siècles)*.

W. Milde (Wolfenbüttel): *Prinzipien der Anordnung und Verzeichnung in mittelalterlichen Bibliothekskatalogen*.

D. Nebbiai-Dalla Guarda (Paris): *La bibliothèque commune dans les institutions religieuses de Moyen Age*.

B. Victor (Montreal): *Les sources littéraires concernant les bibliothèques monastiques*.

F. Newton (Durham, NC): *Repair of Manuscripts, Shelf Marks and Retracing of Script at Monte Cassino in the Later Middle Ages (11th to 14th Centuries)*.

T. Falmagne (Louvain-la-Neuve): *Indexation et opera omnia: l'utilisation du patrimoine patristique cistercien au XIIIe siècle*.

J. Alturo (Barcelone): *Les inventaires de livres du haut Moyen Age en Catalogue.*

Friday, October 20th

G. Declercq (Gand): *Classement et consultation d'archives dans la Flandre médiévale.*

E. Poulle (Paris): *Classement et cotation des chartiers au moyen age.*

R. Sharpe (Oxford): *Classification, Location, or Accession? Priorities in the organization of a Medieval Library.*

G. Powitz (Frankfurt a.M.): *Nunquam et nullomodo alienandus. Buchbesitz auf Dauer und auf Zeit im späten Mittelalter.*

Saturday, October 21th.

J.-A. Iglesias (Barcelone) *Livres et lectures à Barcelone au XVe siècle.*

M.L. Agati, P. Canard, C. Frederici (Rome): *Giovanni Onofrio da Maglie, scriptor librorum graecorum et restaurateur à la fin du Moyen Age.*

M.J. Azevedo Santos (Coimbre): *La conservation des livres et des archives à l'université portugaise au XVIe siècle.*

C. Coppens (Louvain): *Provenances & Private Libraries of the Fifteenth Century: a Book-historical Point of View.*

P.J. Obbema (Leiden): *Late Medieval Union Catalogues: the Rooklooster Register.*

The Afternoon Program was conducted in the Abbaye de Maredsous, Namur:

Dom D. Misonne OSB (Maredsous): *Allocution de bienvenue.*

C. Jeudy (Paris): *Le catalogue des manuscrits de la Bibliothèque de la Ville d'Orléans (du Ve au début XVe siècle).*

J. Marques (Braga): *L'écriture de Francesco Cavalcanti: une nouveauté paléographique au Portugal, 1482.*

I. Schaeffer (München): *Vor-satztechnik in den Freisinger Handschriften des Frühmittelalters.*

J. Vezin (Paris): *Une nouvelle collection de facsimilés.*

A.M. Mundó (Barcelone): *Découverte d'une troisième Bible de Ripoll.*

A. Derolez (Brussels/Bruxelles) *Conclusions.*

AAIP Panel Discussion

Information Superhighway or Dead End Street: the Emerging Status of Communications between the Republic of Armenia and the Armenian Diaspora

On Friday, September 22, the Association of Armenian Information Professionals held a panel discussion on the status of communications between the

Republic of Armenia and the Armenian diaspora.

The discussion was held at the Diocese of the Armenian Church of America, 630 Second Ave,

New York City.

The panel was chaired by Mr. Shahe Navasart Sanentz, the founder and president of AAIP.

Panelists and topics were:

1. Dr. Levon Avdoyan (Library of Congress) *Digitalized Armenia: Continuing Armenian Feudalism, or Long-Awaited Unity?*

2. The Reverend Dr. Krikor Maksoudian (Diocese) *The ZIC: Overview of Resources and Acti-*

vities.

3. Ms. R. H. Lola Koundakjian (Columbia Univ.) *Armenians in Cyberspace: Technological Challenges at the Dawn of a New Era.*

The panel was co-sponsored by ARCA. Further information is available from:

e-mail navasart@class.org;
tel. (212) 362-4018;
(201) 941-2266.

Etudes Arméniennes en France 1995-1996

Armenian Studies are firmly established in France. Each year a *Brochure* is published, which lists in detail the various cycles of courses offered, from elementary first-year undergraduate courses to specialized post-graduate ones. The *Brochure* consists of six parts:

I Courses et séminaires

A. INALCO

B. Autres institutions à Paris

C. Courses et séminaires hors Paris (Aix-en-Provence, Lyon, Montpellier, Strassbourg)

[II. Courses in Related Fields]

III Directeurs de Recherche

IV Examens et concours divers pouvant comporter une preuve d'arménien

V Bibliothèques et Sociétés savantes

VI Vie Pratique

-Logement à Paris

-Bourses

-Librairies

The *Brochure* can be ordered from Dr. Anaid Donabedian, responsable for the Section of Armenian Studies at INALCO,

Maison des Etudiants Arméniens, Cité Universitaire, 57 Bd Jourdan, 75006 Paris.

We publish here the general information on the courses offered at INALCO, Paris.

Pendant les trois premières années, les étudiants reçoivent une formation en langue (arménien occidental, puis arménien oriental et classique [*grabar*]) ainsi qu'en civilisation (histoire, culture, littérature, histoire de l'art).

Les étudiants connaissant déjà la langue peuvent être autorisés (sur examen) à cumuler les deux premières années en une seule.

Les étudiants avancés (4ème année) peuvent choisir une spécialisation (philologie, linguistique, littérature, traduction, histoire de l'art, histoire).

Les étudiants ayant obtenus des UV d'arménien à l'Université d'Aix-en-Provence ou à la Faculté catholique de Lyon peuvent les faire valider pour l'obtention des diplômes de l'INALCO.

Une demande de habilitation de licence d'arménien est en course. Dès cette année, grâce à une subvention de la Croix Bleue des Arméniens de France (CBAF) et de l'Union Générale Arménienne de Bienfaisance (UGAB), la section d'arménien de l'INALCO

propose un programme de diplôme supérieur conforme aux normes de nouvelles licences. Il comporte, notamment, une option *Didactique de l'arménien*, destinée à la formation ou au recyclage d'enseignants de langue.

Armenian Studies at the Hebrew University of Jerusalem

Հայագիտություն ամսփոփ
Institute of African and Asian Studies
The Hebrew University of Jerusalem
האוניברסיטה העברית בירושלים

The Hebrew University of Jerusalem offers degree courses in Armenian Studies at the Bachelor's, Master's and the Doctoral levels. Undergraduate and graduate students also come for one year periods of study as part of their degree programs at other institutions. We also regularly have post-doctoral students in the Department. Armenian Studies forms part of the Department of Indian, Iranian and Armenian Studies of the University. As well as Armenian Studies, Georgian Studies are also taught.

The faculty members directly involved in the program are:
Michael E. Stone, Ph.D. (Harvard), D.Litt. (Melbourne), Chair - Armenian
Roberta Ervine, Ph.D. (Columbia) - Armenian
Konstantine Lerner, Dr.Sc. (Tbilisi) - Georgian Studies
Nira Stone, Ph.D. (Hebrew University) - Armenian Art (Dept. of Art History).

There are many other faculty in associated fields, such as History, Middle East Studies, Central Asian Studies, Turkish Studies, Iranian Studies, Classical Studies and so forth.

In addition to the course offerings, rich facilities are available for those interested in the field:

*The Leiden-Jerusalem Armenian Database, the largest collection of Classical and Medieval Armenian texts in the world.

*The Department has a warm relationship with the Armenian Patriarchate of Jerusalem, which has a major library of printed books, one of the best collections of Armenian newspapers (particularly from Constantinople before WW I), and the second largest collection of Armenian manuscripts in the world.

* The files of the Rock Inscriptions and Graffiti Project, which contain nearly 9,000 inscriptions

relating to the Holy Places and the Holy Land, including many Armenian inscriptions.

* Most years there is an advanced reading group in Armenian poetry and often there are visiting lectures. This year's poet is Kostandin Erznkac'i.

The normal language of instruction at the Hebrew University is Hebrew. However, through the Rothberg School for Overseas Students a range of courses in English is available to students at both the graduate and undergraduate levels. In addition, the courses in Armenian Studies are conducted in both Hebrew and English depending on the student body. The programs of the Hebrew University and the Rothberg School are fully accredited. Information on the Armenian program is available from Professor Michael E. Stone, Department of Indian, Iranian and Armenian Studies, Hebrew University of Jerusalem, Israel (stone@vms.huji.ac.il -- Fax: +972-2-883584).

Admission information is available from American Friends of the Hebrew University, 11 East 69th Street, New York, NY

Journal of the Association of Armenian Information Professionals Volume 3

The third issue of the *Journal of the Association of Armenian Information Professionals JAAIP* has been available as of the end of October, 1995. The contents

10021 or from Admissions Office, Rothberg School for Overseas Students, Hebrew University of Jerusalem, Mt. Scopus, Jerusalem, Israel.

Courses offered in 1995-1996 include:

1. Elementary Modern Armenian - R. Ervine
  2. Spoken Modern Armenian - R. Ervine
  3. Elementary Georgian - K. Lerner
  4. Readings in Classical Armenian Literature - M. Stone
  5. Armenian Epigraphy and Paleography - M. Stone
  6. Armenian Art - N. Stone
  7. Problems in Armenian Studies - M. Stone
  8. The Armenians in the Holy Land & Jerusalem: Monks, Pilgrims & Institutions - R. Ervine
  9. Religious and Secular Georgian Literature (5th-12th c) - K. Lerner
  10. Guided Reading in Caucasian Studies - K. Lerner
  11. Georgian Texts - K. Lerner
- On other years Elementary and Advanced Classical Armenian (*grabar*), Armenian History and the History of Armenian Literature are taught, among other courses.

include, a.o.:
A Policy for Armenians in Cyberspace, by Noric Dilanchian (Australia);
SAIN: The Sharing of Infor-

mation with a Virtual Community, by Fr. Vazken Movsesian (USA); *Sifting Database Records by Means of DBFilters*, by Stepan Stepanian (Armenia); Product Review: *Gamma Uni-Typex*; *AESA Standards Committee Report*, by Bedo Agopian (USA); *Etchmiadzin in Cyberspace*.

To purchase a copy send U.S. \$5 money order or U.S. drawn check, made payable to AAIP,

**Articles of Interest for Armenologists
in the
Annual of the Society for the Study of Caucasia**

The following are articles of interest to Armenists which have been published in the first 5 issues of the *Annual of the Society for the Study of Caucasia*. I have omitted the very interesting articles which deal with Georgian and Caucasian history and linguistics.

1 (1989): Gippert, Jost. *Old Armenian and Caucasian calendar systems: 2. Armenian hor'i and sahmi*, p. 3ff;

Hewsen, Robert H. *The Kingdom*

**Library of Congress Armenian Transliteration Adapted for
E-Mail
Levon Avdoyan**

We here publish the chart of the Library of Congress (LC) and the Hübschmann-Meillet-Benve-

to: Lola Koundakjian, JAAIP Editor, 282 Cabrini Blvd #6C, New York, NY 10040, USA. Back issues of #1 & #2 are still available.

Subscription is free to all AAIP members. For membership and other information about AAIP please contact: Shahe N. Sanentz, President of AAIP, 139 Cedar St, Cliffside Park, NJ 07010-1003, USA, or, by e-mail: navasart@class.org

of the Lupenians, a forgotten state of Christian Caucasia, p. 13ff.

2 (1990): Hewsen, Robert H. *Muraviev's Thesis on the Historical Geography of South-eastern Caucasia*, p. 71f.

3 (1991): Platz, Stephanie. *The Karabagh Demonstrations: Visual and Verbal Representations of Armenian Identity*, p. 19ff.

None in vol. 4-5 (1992-1993).

Levon Avdoyan.

niste (HMB) systems of transliteration of Armenian [Classical, Western and Eastern], as adapted

by Dr. Avdoyan for electronic mail.

	LC	HMB
	Eastern	Western
a	a	a
b	p	b
g	k	g
d	t	d
e	e	e
z	z	z
e'	e'	e'
e"	e"	e"
t'	t'	t'
zh	zh	z'
i	i	i
l	l	l
kh	kh	x
ts	dz	c
k	g	k
h	h	h
dz	ts	j
gh	gh	l'
ch	j	c"
m	m	m
y	y	y
n	n	n
sh	sh	s'
o	o	o
ch'	ch'	c"
p	b	p
j	ch	j'

r'	r'	r'
s	s	s
v	v	v
t	d	t
r	r	r
ts'	ts'	c'
w	w	w
p'	p'	p'
k'	k'	k'
o'	o'	o'
f	f	f

Ligature:

ev [ew Class.] ew ew

Diphthong:

u u u

NB: In the LC table, the letter y is transliterated H in initial position of a name when followed by a vowel, e.g., Hovhanne's. < and > are single quotation marks; << and >> double.

Levon Avdoyan.

Phone:(202) 707-5680 Armenian and Georgian Area Specialist
FAX: (202) 707-1724 Near East Section/AMED
Email: Lavd@loc.gov
The Library of Congress
Washington, DC 20015-4723.

**Armenian Version of SEDIT
by SESAME Computer Projects**

SESAME Computer Projects have developed an Armenian version of SEDIT - a "language layer" to enable multilingual database, word processing and spreadsheet and email provision for Armenian. The MS-DOS version is now available for the most heavily used most non-ideographic scripts, and a Win-

dows version is under development. A choice of different keyboard layouts is possible, reflecting different user needs - if you are familiar with a keyboard layout for one script, whether that be Armenian, Latin or Cyrillic, why should users have to learn a completely different layout when

they are typing in languages using another script, whether that be Armenian, Latin or Cyrillic? SEDIT is also useable on different keyboard layouts such as QWERTY, QWERTZ or AZERTY.

The email enhancement allows transmission and receipt of any text without loss of information, to cover all non-ideographic scripts (i.e. all outside of China, Japan and Korea). Current versions also provide for languages which use accented Latin script, Greek, Cyrillic, Georgian and Armenian and all Indian scripts. It has been tested for usability with users in all these languages, and takes account of the views of registered users in providing updates to the software.

The Armenian version is available in combination with most other European languages, or with Georgian as an option.

Further information is in the document SEDIT.INF which contains up to date information on how the SEDIT package enables the multilingual editing, display, printing of text, as well as enabling transmission and re-

ceipt of any text without loss of information.

Further information, including how to obtain the software, can be obtained by simply replying to sedit@sesame.demon.co.uk with this message:

Get SEDIT.INF - Information Source: Armenian

Although this resembles a list-server command, sedit@sesame.demon.co.uk is not a list-server that only responds to a limited number of preset commands. A human being is at the other end, which means that you can simply reply using the GET SEDIT.INF command (upper or lower case) AND/OR send normal email correspondence /queries etc., which will receive a human reply.

John Clews
SESAME Computer Projects,
8 Avenue Road
Harrogate, HG2 7PG, United Kingdom
tel: +44 (0) 1423 888 432
fax: +44 (0) 1423 888 432
E-mail:
John@sesame.demon.co.uk

Kelsey Museum On-line Exhibitions

The Kelsey Museum of Archaeology at the University of Michigan is pleased to announce the following on-line versions of its past exhibitions:

Kelsey Museum Exhibits and Registry (General Directory)
<http://www.umich.edu/~kelseydb/Exhibits/Exhibits.html>

Individual exhibitions:

Byzantium: University of Michigan Collections and Expeditions
<http://www.umich.edu/~kelseydb/Exhibits/Byzantium/MainByzantium1.html>

Dangerous Archaeology: Francis Willey Kelsey and Armenia,

1919-1920

<http://www.umich.edu/~kelseydb/Exhibits/DangerousArchaeology/MainDangerous.html>
Portals to Eternity: The Necropolis at Terenouthis in Lower Egypt

<http://www.umich.edu/~kelseydb/Exhibits/PortalsToEternity/MainPortals.html>
Wondrous Glass: Reflections on the World of Rome c. 50 B.C. - A.D. 650

<http://www.umich.edu/~kelseydb/Exhibits/WondrousGlass/MainGlass.html>

These on-line exhibitions combine installation and object views, archival photographs, label and catalogue text, all of which have been revised and updated for on-line presentation. The Kelsey Museum plans to continue with its program of putting past exhibitions on-line; currently in-progress is a greatly expanded version of the popular 1983 exhibition *Karanis: An Egyptian Town in Roman Times* and an on-line version of the recent exhibition *Preserving Eter-*

nity, for which see the press release at:

<http://www.umich.edu/~kelseydb/Exhibits/PreservingPressRelease.html>.

And finally, the general Kelsey Museum homepage is:

<http://www.umich.edu/~kelseydb/Outreach/Outreach.html>

Terry Wilfong
Assistant Curator of Fieldwork,
Kelsey Museum of Archaeology
University of Michigan,
434 South State Street,
Ann Arbor MI 48109-1390.
Phone 313 936 2593;
Fax 313 763 8976;
E-mail twilfong@umich.edu

We received this information from the SAS Secretariat at the Armenian Research Center/University of Michigan-Dearborn. Gerald E. Ottenbreit Jr. Research Assistant, Armenian Research Center. University of Michigan-Dearborn, 4901 Evergreen Rd. Dearborn, MI 48128-1491
GOttenbr@ca-f1.umd.umich.edu

E-Mail Lists Related to Armenian Studies Prof. D. Kouymjian

Below is a list of networks in disciplines closely related to Armenianological studies, especially the medieval and ancient variety. I have found some of them useful.

1. Archaeology
LISTSERV@TAMVMI.TAMU.EDU
subscribe ARCH-L

2. Arthurian studies
LISTSERVER@MORGAN.UCSMUN.CA
subscribe ARTHURNET
3. Byzantium
LISTSERV@MIZZOU1.MISSOURI.EDU
subscribe BYZANS-L
4. Celtic
LISTSERV@IRLEARN.UCD.IE
subscribe CELTIC-L

5. Chaucer
LISTSERV@UICVM.UIC.EDU
subscribe CHAUCER

6. Classical reviews
LISTSERV@CC.BRYNMAWR.EDU
subscribe BMCRL

7. Classics
LISTPROC@U.WASHINGTON.EDU
subscribe CLASSICS

8. Church history
LISTSERV@BGU.EDU
subscribe ECCHST-L

9. Early Aegean
MAJORDOMO@AC.PUB.DUKE.EDU
subscribe AEGEANET

10. Early Music
LISTSERV@AEARN.EDVZ.UNIVIE.
AC.AT subscribe EARLYM-L

11. Early Music
LISTSERV@IUBVM
subscribe TML-L

12. English language
LISTPROC@EBBS.ENGLISH.VT.EDU
subscribe HEL-L

13. Islam
LISTSERV@ULKYVM.LOUISVILLE.
EDU
subscribe ISLAM-L.ESC-

14. Med. Numismatics
LISTSERV@UNIVSCVM.CSD.SCA
ROLINA.EDU
subscribe NUMISM-L

15. Old Germanic
LISTSERV@VMD.CSO.UIUC.EDU
subscribe GERLINGL

16. Medieval Philosophy
LISTSERV@LSUVM.SNCC.LSU.ED

U
subscribe MDVLPIL

17. Medieval Bryans
LISTSERV@CC.BRYNMAWR.EDU
subscribe BMMR-L

18. Medieval Science
LISTSERV@BROWNV.M.BROWN.EDU
DU
subscribe MEDSCI-L

19. Old Norse
LISTPROC@HUM.GU.SE
subscribe OLDNORSENET

20. Papyrology
LISTSERV@IGL.KU.DK
subscribe PAPY

21. Persia
LISTSERV@EMUVM1.CC.EMORY.
EDU
subscribe PERSIA-L

22. Scots and Gaelic
LISTSERV@IRLEARN.UCD.IE
subscribe GAELIC-L

N.B. Generally, but not always, your name is added at the end of the subscribe command. These are just a few...

Dickran Kouymjian, Haig & Isabel Berberian Professor of Armenian Studies; Director, Sarkis & Meline Kalfayan Center for Armenian Studies, California State University, Fresno, CA 93740-0004. Tel. (209) 278-2669; FAX (209) 278-2129

ARARAT Quarterly

ARARAT (ISSN 003-7583) is an international quarterly of literature, history, and the arts published by the Armenian General Benevolent Union, 31 West 52nd Street 10th Floor, New York, NY 10019.
Manuscripts of prose, poetry and

non-fiction should be sent on diskette (text file; 3 1/2" DOS or Macintosh format) and hardcopy accompanied by a stamped, return-addressed envelope. The name and address of the author should appear on the first page of each manuscript and diskette

submitted. Authors are requested to allow eight weeks for an opinion on their manuscript (usually by two readers); if a reply has not been received after eight weeks, a query should be sent to the editor.

Although all writing of merit is considered for publication in ARARAT, the magazine favors material pertaining to subjects of Armenian interest.

Articles and stories of no more than 4,000 words are preferred. Reviews are assigned by the editor, but anyone wishing to review a book should query the editor. A free year's subscription is given to anyone whose *Letter to the Editor* is published in the magazine.

Opinions expressed in ARARAT are those of the author and do not necessarily express the views of the editor or the publisher.

United States subscription rates are \$24.00 for one year, \$45.00 for two years, and \$60.00 for three years. International rates are available upon request. Single issues, including back issues, if available, cost \$7.00 per copy including postage. Issues published since 1970 are available on microfilm from University Microfilm International, Ann Arbor, Michigan 48106.

Authors retain all rights to their work. The author's permission should be secured and a credit line given to ARARAT for any material reprinted from the magazine. There is no charge for reprinting.

Founded in 1906, the AGBU is a

non-profit philanthropic organization sponsoring educational, cultural, and social services throughout the world to preserve the Armenian traditions and heritage for future generations.

Contributions and editorial correspondence should be addressed to:

The Editor,
ARARAT QUARTERLY
AGBU, 31 West 52nd Street
10th Floor, New York, NY
10019, USA.

Editor: Leo Hamalian
Artist: Paul Sagsoorian

Editorial Board
Advisory Editors:

Fred Assadourian, Vartan Abdo, Aram Arkun, Florence Avakian, Yervant Azadian, Aram Boyajian, Lionel Galstaun, Lynne Kassabian, Harry Keyishian, Lola Koundakjian, Iris Papazian, Nishan Parlakian, Peter Sourian, Michael Zeytoonian.

Consulting Editors:

Peter Balakian, Kevork Bardakjian, Harold Bond, H. Martin Deranian, Diana Der Hovanesian, Gilsann Haroian, Artem Haroutounian, Richard Hovannisian, Dickran Kouymjian, Marzbed Margossian.

R.H. Lola Koundakjian

Շտիկեան, Սուրէն
Վենետիկի Մխիթարեանների
Բազմավէպ պարբերականը
(1843-1993), p. 5 ff.

Պզտիկեան, Հ. Յարութիւն
Բազմավէպի 150 ամեակի
հանդիսութիւն և գիտական
նիստեր Վենետիկի մէջ, p.
29ff.

Եարտրմեան, Հ. Տաճատ
Վենետիկի Մխիթարեաններու
Հայկական կաճառը, p. 37ff.

Մոմճեան, Կարոյ
Վենետիկի Մխիթարեան Միա-
բանութեան դերը հայ պատ-
մագրութեան մէջ (հպանցիկ
ակնարկ), p. 101ff.

Տէր-Ներսէսեան, Հ. Ներսէս
Արքայս.
Հանգիստ Վազգէն Ա. Ամենայն
Հայոց Կաթողիկոսի, p. 111ff.

Գապագեան, Տանիա Օ.
Հ. Ներսէս Արքեպիսկոպոս Տէր
Ներսէսեան կը պարգեւա-
տրուի Հակոբ Մեղապարտի
մետալով 22 Հունիս, 1994,
Երեւան, p. 118ff.

Անանեան, Հ. Պողոս

Քննական նկատողութիւններ
Հայ Եկեղեցւոյ Տօնացոյցը, p.
122ff.

Ամատունի, Կարապետ Եպս.
Հակոբ Դ. Կթղ. Զուղայեցի եւ
Հայ Լիվորնոն (Ժէ Դար), p.
138ff.

Ճեմճեմեան, Հ. Սահակ
Քրա Հակոբ Յիսուսի եւ Մա-
տթէոս Արքեպս. Աւանէսեան,
p. 165ff.

Sanjian, Avedis K.
The Armenian Alphabet, p.
191ff.

Արեւշատեան, Աննա
Անիի երաժշտական մշակոյթը
եւ նրա հետ կապուած շարա-
կանանգիրները, p. 203ff.

Kouymjian, Dickran. *From Dis-
integration to Reintegration:
Armenians at the Start of the
Modern Era (XVIth-XVII Centu-
ries)*, p. 219ff.

Ներսէսեան, Եղիա Թ.
Տիգրան Բ-ի արծաթներու
դրամագիրտ մը, p. 230ff.

Տէր Անոնեան, Հայկ
Հայաստանի հռչակաւոր մե-
հեանները, p. 271ff.

Arkun, Aram. *"Le Temps" and
Other Parisian Newspapers on
the 1909 Cilician Massacres and
Their Aftermath*, p. 285ff.

Զարեան, Արա
Բոլորաբերդ (Պոռշաբերդ)
ամրոցը, p. 306ff.

Հաճիկեան, Լևոն Ե.
Խաչատուր Վրդ. Էրզրումցու
դերը Մխիթարեան Վենետի-
կում հաստատելու հարցում,
p. 332ff.

Նշանեան, Մարկ
Եղեռնի լուսթիւնը Կոստան
Զարեանի արձակին մէջ, p.
343ff.

Frasson, Giuseppe. *Mistica
imperiale ed escatologica Medi-
evale con particolare riguardo al
Regno d'Armenia*, p. 375ff.

Մատթէոսեան, Վարդան
Երկու հայ արքայազուններ
միջնադարեան Սպանիոյ մէջ
(?) Առասպել և պատմութիւն,
p. 440ff.

Orengo, Alessandro. *La data di
pubblicazione delle "Institutio-*

nes" del Galano, p. 416ff.

Տէր Անոնեան, Հայկ
Թանկարժէք և կիսաթանկար-
ժէք քարեր, p. 424ff.

Թեկեան, Վեհանոյշ
Մուշեղ Իշխան Մրգաստանի
լիութիւն, p. 433ff.

Review:
Մատթէոսեան, Վարդան
Գրիգոր Պըլլտեանի *Կրակէ
շրջանակը Դ. Վարուժանի
շուրջ*, p. 450ff.

Obituary:
Վանական
Հանգիստ Հ. Եփրեմ Վրդ.
Տէր-Ղազարեանի (1920-1993),
p. 455ff.

Ճեմճեմեան, Հ. Ս.
Հանգիստ Հ. Միքաէլ Վրդ.
Յովհաննէսեանի (1912-1994),
p. 460ff.

Levon Avdoyan

Հայկազեան հայագիտական հանդէս
13 (1993)

The Library of Congress has
received volume 13 (1993) of
the Հայկազեան հայագիտա-

կան հանդէս. The contents are
(following their English Table
of Contents-most articles are in

Armenian):

Granian, Antranik. *The Other Side of the Words*, p. 11ff.

Hananian, Kaghtouhi. *The Khe-derbek Speech Vis-a-vis the Dialect of Swedia*, p. 29ff.

Bakhtchian, Henrik. *The Memorabilia of the Late Middle Ages*, p. 41ff.

Tootikian, Rev. Dr. Vahan H. *The Organizational Structure of the Armenian Evangelical Church*, p. 75ff.

Kechichian, Father Sahag. *Saint Ephrem (Dans la Littérature Arménienne)*, p. 101ff.

Movsisian, Artak. *The Armani-Armi Country According to the Accadian and Eblayan Sources*, p. 113ff.

Vartan, Levon. *The Armenians of Constantinople, the Sublime Port, and Other Things*, p. 129ff.

Messerlian, Zaven. *Armenians and the End of the Second World War*, p. 173ff.

Beylerian, Arthur. *Les Arméniens dans l'Arménie Turque*, p. 199ff.

V. Nercessian. *Armenia and the League of Nations*, p. 217ff.

Pellegrino, Martiniano and Roncaglia, Samia. *Marino Sanuto, 'Il Vecchio' Detto Torsello*, p. 227ff.

Tagessian, Antranik. *The Hengan Weekly*, p. 233ff.

Tanielian, Jirair. *The Enigma of Stephan Voskan's Arevelk Journal*, p. 251ff.

Barsoumian, Yervant. *Pascal Paboudjian and His Work*, p. 263ff.

Book reviews:

L. Vartan of Leslie Davis, *Harput: The Slaughterhouse of the Ottoman Empire*, p. 311ff.

B. Simonian of Vahe Vahian, *Perkahavak*, p. 360ff.

A. Sanjian of Felix Corley, *Armenia and Karabakh: Ancient Faith, Modern War*, p. 372ff.; of Jonathan Aves, *Post-Soviet Transcaucasia*, p. 375ff.; of Donald and Lorna Miller, *Survivors*, p. 378ff., and of Jeremy Salt, *Imperialism, Evangelism and the Ottoman Armenians, 1878-1896*, p. 381ff.

L. Vartan, of Raymond Ke'vorkian and Paul B. Paboudjian, *Les Arméniens dans l'Empire Ottoman a la Veille du Génocide*, p. 386ff.

T. Toranian of Mania Ghazarian, *Movses Korenatzi and Art*, p. 401ff.

A. Topalian, of *Hussisian Arménological review*, p. 405ff.

Levon Avdoyan

Պատմա-Բանասիրական Հանդես

1994-1995

1994, 1-2 (139-140)

Սարգսյան, Ֆ.Տ.

Հայաստանի գիտությունների Ակադեմիայի հիսուն տարի, p. 7 ff.

Ներսիսյան, Մ.Գ.

Հայ-Ռուսական քաղաքական հարաբերությունների պատմության մի քանի հարցերի մասին, p. 15ff.

Զրբաշյան, էդ. Մ.

Թումանյանի ստեղծագործության վերջին էջերը (Հովհաննես Թումանյանի ծննդյան 125-ամյակի առթիվ), p. 31ff.

Ջահուկյան, Գ.Բ.

Հին հայերենի վերջածանցների ծագումը, p. 53ff.

Ter-Martirosov, F.I. *Skifskoe tsarstvo v Perednej Azii i istoricheskie osnovy predaniia o Parujre Skajordi kak tsare Armenii*, p. 67ff.

Խառատյան, Ա.Ա.

Հակոբ Պարոնյանի պարբերականները (մեծ երգիչաբանի ծննդյան 150-ամյակի առթիվ, p. 85ff.

Հարությունյան, Ս.Բ.

Ակադեմիկոս Կարապետ Մելիք-Օհանջանյան ծննդյան 100-ամյակի առթիվ, p. 100ff.

Մելիքյան, Վ.Հ.

Ռուսաստանի ժամանակավոր քարավարությունը և Հայկական հարցը 1917 թ., p. 115ff.

Սահակյան, Ռ.Գ.

Հայկական հարցը և Ֆրանցիսկան (1870-1890 թթ.), p. 132ff.

Մարգարյան, Հ.Գ.

Ջաբարյանների ծագումը, p. 156ff.

Մուրադյան, Պ.Մ.

Բնագրագիտական դիտարկումներ, p. 176ff.

Չորանյան, Պ.Ա.

Շոշ և Քարազուխ սղնախների նույնացման հարցի շուրջ, p. 183ff.

Ջալբթ, Վերներ

Արդյո՞ք Մեծ Հայկի Գագիկ 11-ն է 1072-1073 թթ. եղել Խարսիանոնի մեծ դուքսը, p. 188ff.

Հարությունյան, Վ.Մ.
Մովսես Խորենացին հին հայկական քաղաքաշինության և ճարտարապետության մասին, p. 195ff.

Վարդանյան, Ս.Ա.
Ամիրդովյաթ Ամասիացու հայկական աղբյուրները, p. 209ff.

Կրկյաշարյան, Ս.Մ.
Պետական ապարատի կազմավորումը և նրա հետագա զարգացման փուլը հին հայաստանում, p. 225ff.

Ավետիսյան, Հ.Մ.
Հնագույն էթնիկական տեղաշարժները և հայկական լեռնաշխարհը III-I մ.թ.ա. հազարամյակներում, p. 239ff.

Քոսյան, Ա.Վ.
Կրկին էթնիկական տեղաշարժների մասին, p. 247ff.

Հարությունյան, Բ.Հ.
Արցախի, Հայոց Արևելից կողմերի և Ղարաբաղի տարածքի հարցի շուրջը, p. 256ff.

Աթոնյան, Ռ.Վ., Բարխուդարյան, Վ.Բ.
Ս.Տ. Սարգսյան (ծննդյան 70-ամյակի առթիվ), p. 267ff.

Իսահակյան, Ա.Վ., Էդոյան, Հ. Էդ. Մ. Ջրբաշյան (ծննդյան 70-ամյակի առթիվ), p. 271ff.

Reviews:
Կոստանդյան, Է.Ա. of Խրիմյան Հայրիկ. Երկեր, p. 274ff.

Անանյան, Ժ.Ա., Խաչատուրյան, Վ.Ա. Armjano-russkie otnosheniya v XVIII veke, 1760-1800 gg. Sbornik dokumentov, t. IV, p. 287ff.

Հովհաննիսյան, Գ.Ն.
Ակադեմիայի հրատարակությունները հիսուն տարում, p. 282ff.

Other:
Ակադեմիայի տարեկան ընդհանուր ժողովը, p. 290ff.

Obituary:
Ռուբեն Զարյան, p. 293ff.

1995, 1(141)

Ներսիսյան, Մ.Գ.
Հայ ժողովրդի մեծ ողբերգությունը, p. 7ff.

Սահակյան, Ռ.Օ.
Վասպուրականի հայության գոյամարտը 1915 թվականին, p. 19ff.

Որբերյան, Ռիտա
Մունջ աղետի դիմաց, p. 31ff.

Makhmurjan, G.G. Tema genocida armjan v amerikanskoj istoriografii (1985-1994 gg.), p. 39ff.

Հարությունյան, Կ.Ա.
Հայկական ազգային զորմիավորումների մասնակցությունը Հայրենական մեծ պատերազմին (1941-1945 թթ.), p. 53ff.

Եղիազարյան, Ա.Կ.
Հայրենական պատերազմը և մեր ժողովրդի հոգևոր արժեքները, p. 73ff.

Ղարիբյան, Գ.Բ.
Ավետիկ Իսահակյանը Մեծ հայրենական պատերազմի տարիներին, p. 87ff.

Ղազարյան, Վ.Հ.
Նորից Սևանի պրորբեմի մասին, p. 95ff.

Զեքիյան, Լևոն
«Բազմավեպ» Հայգիտական հանդեսներու նահապետը (150-ամյա հոբելյանին առթիվ), p. 103ff.

Sarkisjan, E.K. Armianskij vopros i Rossija v 1912-1914 gg., p. 111ff.

Հարությունյան, Ն.Վ.
Ակադեմիկոս Գրիգոր Ղա-

պանցյանը և ուրարտագիտությունը, p. 125ff.

Զահուկյան, Գ.Բ.
Հին հայերենի վերջածանցների ծագումը, p. 137ff.

Նալբանդյան, Վ.Ս.
Հայոց հին դպրության սկզբնավորման հարցի շուրջը, p. 151ff.

Հակոբյան, Պ.Հ.
Առարկների տեսությունը միջնադարյան Հայաստանում, p. 169ff.

Հարությունյան, Բ.Հ.
Արցախի, Հայոց Արևելից կողմերի և Ղարաբաղի տարածքի հարցի շուրջը, p. 191ff.

Եսայան, Ս.Ա., Աբայան, Լ.Վ.
Վանի ավազանի միայնական ամրոցները (Արևմտյան Հայաստանի հուշարձանների շարկից), p. 209ff.

Գեղամյան, Գ.Մ.
Հայ ժողովրդի ավանավոր զավակը (Հովհաննէս Իսակովի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ), p. 225ff.

Մելիքսետյան, Հ.Ու.
Բազմավաստակ գիտնականը և մանկավարժը (Վահան Ռըշ-

տունու ծննդյան 100-ամյակի առթիվ), p. 230ff.

Reviews:

Հովհաննիսյան, Մ.Գ. of Ա. Զեյնալյան, Զորավար Անդրանիկ և Հայ հեղափոխական շարժումը, p. 233ff.

Գասպարյան, Ռ.Հ., Սահակյան, Ռ.Օ. of Թալեաթ Փաշայի դատավարությունը. Սղազրական հաշվետվություն, p. 236ff.

Բոզոյան, Ա.Ա. of Քրիստոնյա Արևելք. Լեզուների և մատենագրությունների ուսումնասիրության ներածություն. Պարիզ, 1993: Հայաստանը և Աստվածաշունչը. Զոր.Զիա.

1993, p. 239ff.

Preobrazhenskij, A.A. of Zh. Ananjan, V. Khachatryan, *Armjanskije obshchiny Rossii*, p. 254ff.

Others:

Դերոյան, Դ.Ն.

Կոմիտասի արխիվում պահվող մի քանի անտիպ նյութերի մասին, p. 249ff.

Աբրահամյան, Ս.

Ս.Ն. Սարինյան (ծննդյան 70-ամյակի առթիվ), p. 255ff.

ՀՀ ԳԱԱ Մի խումբ գիտական աշխատակիցերի շարախոսության և զրպարտանքի դեմ, p. 257ff.

Սիռն

Vol. 69, Numbers 1-3, January, February, March 1995

Editorial:

Թորգոմ Պատրիարք

Մննդյան պատգամ, p. 3-6

Christmas Message (from Nativity Grotto, 18 January 1995), p. 7-8

Religious:

Հովակիմեան, Ռուբեն Վրդ. Նոր Տարին, p. 9.

Իփրաչեան, Ալեոսի Աբղ.

Յորենի հատիկի ընդգիւղումը, p. 10-12

Խոյրեան, Գեորգ

Վարդանանց Շարժումը և հայ կրօնական միտքը, p. 12-17

Poetic:

Մանուկեան, Մուրատ (trans.) Հարուտի որդւոյն Պանդխտութիւնը, p. 18

Անել. Մորիբունդի, p. 19

Զարեան, Կոստան

Կոմիտաս Վարդապետին. Zarian, Gostan (trs. Margarit Markosean). *The Homecoming*, p. 20-23

Շէն-Մահ (trans.) Ծառեր, p. 24
Kilmer, Joyce. *The Trees*, p. 25

Հնձացեան, Գեորգ
Ազատամարտիկի Յիշատակին, p. 26

Philology:

Ղազինեան, Ա.

Նարեկացու ստեղծագործութեան ժանրային համակարգը, p. 27-33

Զինչինեան, Զավէն Արք.
Մխիթար Սեբաստացի, p. 34-40

Literary:

Եսփուշեան, Սարգիս
Միրիամ Խաթուն Դամասկոսուն, p. 41-50

Reviews:

Թովթեան, Բարգէն of Տասնապետեան, Թամար Հայ հայրաբանութիւնը և Մովսէս Խորենացիի Պատմութիւն սըրբուհուն Աստուածածնի և պատկերի նորա, p. 51-53.

Շնորհաւորականք, p. 53-57

Mythological:

Վարդանեան, Ռաֆայէլ, Կարախանեան, Գրիգոր, Վարդանեան, Հովհաննէս
Հայոց դիցարանի Տօները, p. 58-63

Ecclesiological:

Զաքարեան, Նորվան Եպս.
Նախագիծ մը ժողովու մը համար, p. 64-73

Սարիբէկեան, Սարգիս
Խորհրդաբանական Թուաբանութիւն, p. 74-77

Շիրինեան, Կոմիտաս Ա. Քհնյ.
Ժառանգաւորացը մեր օրերուն, p. 78-84

Արզումանեան, Տ. Զավէն
Ազգապատում, p. 85-93

Communications:

Հայր Բագրատ
Ամանորը և Քաջ Նազարի բեմադրութիւնը ժառանգաւորաց վարժարանի մէջ, p. 94

Պալիոզեան, Աղան Արք.
Ուխտագնացութիւն Հնդկաստանի Զինսուրբի քաղաքի Հովհ. Մկրտիչ Եկեղեցիին 300 ամեակին առիթով, p. 95

Սահակեան, Դավիթ Արք.
Բարեպաշտական նուերներու ցանկ, p. 96

Obituary:

Յարութիւն Արվազեան, p.97-99

Ս. Յակոբի Ներսէն, p. 100-105

Levon Avdoyan

Armenian Proverbs
by Dora Sakayan

ARMENIAN PROVERBS

A Paremiological Study with an Anthology of 2,500 Armenian Folk Sayings selected and Translated into English by Dora Sakayan, McGill University, Montreal, Quebec, Canada, published by: Caravan Books, Delmar, New York, 1994, p. 477; ISBN 0-88206-084-8.

To order a book contact:

In the USA:

Caravan Books, P.O.Box 334, Delmar NY 12054, Tel.: (518) 439-5978

In Canada: Haroutioun Palandjian, 50, 88th Avenue, Chomedey, Laval, Quebec, Canada H7W 3E4, Tel.: (514) 289-9109 or (514) 973-6244

EDK19755.809254059/cedar.cic.net--

ՌԻՆԵՑՈՅՑ Բ.

The Vocabulary of Banking, Stock Exchange and Trade

In 1995 the second volume of the Western Armenian Terminological Council Guide appeared. It is entitled:

ՌԻՆԵՑՈՅՑ Բ.

Արևմտահայ աշխարհաբարի եզրաբանական խորհուրդ, 1995.

Guide 2.

Conseil Terminologique de l'arménien occidental moderne Guide 2.

Western Modern Armenian Terminological Council Führer 2.

Terminologischer Rat für Westarmenisch.

This volume is devoted to the vocabularies of Banking, Stock Exchange and Trade.

Unlike *Guide 1*, which was provided free of charge on request, *Guide 2* will be put on sale for a retail price of US \$ 10 + a mailing cost of \$2 inside Europe and \$4 overseas.

It is hoped that in this way part of the printing costs of the present volume will be covered and provide some funds for the publication of *Guide 3*, which is under preparation.

Ուեղցոյց Բ. can be obtained by sending the remittance (postal or bank check to the order of *Conseil Terminologique*) with the order to:

Conseil Terminologique
Robert Der Merguerian
4, Bd de la Fourragère
13012 Marseille, France.

Publications Received

From his Grace, Norayr Archbishop Covakan, Patron Member of AIEA, we received the second impression of his translations into Modern Western Armenian of Grigor Narekac'i's *Encomiums*. We thank him for this precious gift and congratulate him with this re-impression.

Գրիգոր Նարեկացի ներբողներ թարգմանեց Նորայր Արքեպս. Մովսէսյան. Բ Տպագրութիւն. Երուսաղեմ, Տպարան Սրբոց Յակոբեանց, 1995.

Hye Sharzhoom Հայ շարժում Armenian Action October 1995, Vol. 17, No. 1 (51); December 1995.

Supplement to the Collegian [The Newspaper of the CSU, Fresno. Armenian Students Organization & Armenian Studies Program, Fresno CA 93740-0004].

BOGHOSSIAN, Roupen [Éd.] *Les Arméniens. Le visage d'un peuple*. Symposium organisé par La Fondation internationale Lelio Basso pour le droit et la libération des peuples, Venise, Octobre, 1985

Ճեպեճեան, Ռուպերտ [խմբագիր] *Բոնագաղթի հայ կարավաններու երթուղիները Putej deportacii i centrow istreblenii armjan w 1915 g. na territorii Sirii. Routs and Centers of*

Annihilation of Armenian Deportees in 1915 Within the Boundaries of Syria Ալբոմ Al'bom Album. Հրատարակութիւն Վիոլետ Ճեպեճեան Գրադարանի, Հալէպ 1994.

Etudes Arméniennes en France Brochure 1995-1996

ՌԻՆԵՑՈՅՑ Բ. 1995.

Արևմտահայ աշխարհաբարի եզրաբանական խորհուրդ Guide 2. Conseil Terminologique de l'arménien occidental moderne. Guide 2. Terminological Council for Modern Western Armenian Führer 2. Terminologischer Rat für Westarmenisch.

Բանբեր Panpere Revue Mensuelle Evangélique, Marseille. No. 9 Septembre; No. 10 Octobre; No. 11, Novembre; No. 12 Decembre 1995.

Նոր Կյանք. Ռուսմանիո Հայոց Միութեան Երկկեզվյան Ամսաթերթ Bucarest. ԽՅ Տարի No. 6 (1786), Հունիս 1995; No. 7 (1787) Հուլիս 1995; No. 10 (1790) Օկտեմբեր 1995; No. 11 (1791) Նոյեմբեր 1995.

Newsletter Society for Armenian Studies, Vol. XIX, No. 1 (44), Spring/Summer 1995.

Armenisch-Deutsche Korrespondenz Vierteljahresheft der Deutsch-Armenischen Gesellschaft Nr. 88 Juni 1995; No. 89, Sept. 1995.

Armenian Voice, Free Newsletter for the London-Armenian Community, Autumn 1995, No. 26

Posłaniec Sw. Gregorza Oswieciela. Gliwice 2.04.1994 (Nr 1. (116). Urzędowy Organ Duszpasterstwa Wiernych Obradku Ormiański - Katolickiego w

Proceedings of AIEA 10th Anniversary Conference to be Published this Year.

AIEA is glad to announce that the *Proceedings of the AIEA 10th Anniversary Conference*, held at the School of Oriental and African Studies (SOAS) in London in September, 1993, will be published in 1996. The

Polsce.

Newsletter Byzantine Studies in Australia, No. XXXI August 1995.

Newsletter The Society for the Study of the Indigenous Languages of the Americas. Vol XIV No. 2, July 1995; No. 3, October 1995.

Mitteilungsblatt des Mediaevisten Verbandes Jg. 12 (1995): 2. Idem, Mitgliederverzeichnis 1996 - Satzung.

editing is well under way and will be finished before the summer. The *Proceedings* of this well attended conference will therefore become available in the second half of the current year.

Workshops and Conferences Organized under Auspices of AIEA

Workshops

La place de l'arménien dans les langues indo-européennes
Bruxelles, March 21, 1985

Les Arméniens face à l'occident et la question de la modernité
Paris, June 19-21, 1986

Chrysostomica and pseudo-chrysostomica
Aarhus, April 1987

Priorities, Problems and Techniques of Text Editions
Sandbjerg, July 16-20, 1989

The Armenian Bible
Heidelberg, July 16-19, 1990

The Hellenizing School
Milano, September 7-9, 1992

New Approaches to Middle Armenian Language and Literature
Leiden, March 25-27, 1993

Traductions de textes antiques en arménien classique et médiéval
Neuchâtel, September 8-11, 1995

AIEA General Conferences

Leiden August, 29-31 1983

Trier September, 26-28 1984

Bruxelles September, 22-24 1986

Fribourg October, 12-16 1988

Bologna October, 10-14 1990

London September, 1-5 1993

Louvain-la-Neuve September 1996

AIEA is officially registered as non-profit organization under Dutch law.

President:
Prof. Dr M.E. STONE
POB 16174- Jerusalem
Israel

Secretary:
Prof. Dr J.J.S. WEITENBERG
Dept. of Comparative Linguistics
University of Leiden
POB 9515
NL-2300 RA Leiden
The Netherlands

Treasurer:
Prof. Dr Chr. BURCHARD
Theologische Fakultät
Universität Heidelberg
Kisselgasse 1
D-69117 Heidelberg
Germany

Members at Large:
Dr R.B. FINAZZI
Milano

Prof. Dr H. LEHMANN
Aarhus

Prof. Dr R.W. THOMSON
Oxford

Prof. Dr B. COULIE
Louvain-La-Neuve

Editor of the Newsletter:
Dr. Th.M. van LINT
E-Mail: STONE@HUM.HUJI.AC.IL
Dept. of Comparative Linguistics
University of Leiden
POB 9515
NL-2300 RA Leiden
The Netherlands

AIEA General Congresses

Leiden	August, 29-31 1983
Trier	September, 26-28 1984
Bruxelles	September, 23-24 1986
Erpoutz	October, 12-16 1988
Bologna	October, 10-14 1989
London	September, 1-5 1993
Louvain-la-Neuve	September 1998

The AIEA is glad to announce that the *Proceedings of the AIEA 10th Anniversary Conference, Armenian Language and Literature* will be published in the series of *Armenian Language and Literature Studies* (SOAS) in London in September, 1993. The translations of texts and other materials will be published in the series of *Armenian Language and Literature Studies* in London in September, 1993.

Proceedings of the AIEA 10th Anniversary Conference, Armenian Language and Literature will be published in the series of *Armenian Language and Literature Studies* (SOAS) in London in September, 1993. The translations of texts and other materials will be published in the series of *Armenian Language and Literature Studies* in London in September, 1993.

Armenian Language and Literature Studies in London in September, 1993. The translations of texts and other materials will be published in the series of *Armenian Language and Literature Studies* in London in September, 1993.

PUBLICATIONS UNDER AUSPICES OF AIEA
OR ISSUED FROM AIEA INITIATIVES

The Publications Committee of AIEA undertakes to have Armenological Studies published under auspices of AIEA.

Bernard Coulie

Répertoire des catalogues et des bibliothèques de manuscrits arméniens
(Corpus Christianorum. Series Graeca.)

Turnhout, Brepols, 1992, 280 pp.

Hardbound/relié 4000 BEF/700 FF; paperback/broché 3500 BEF/615 FF.

This title is available with a 25% discount for members of AIEA.

M. Thierry

Répertoire des monastères arméniens

Turnhout, Brepols, 1993 XVI-249 pp.

Hardbound/relié 4000 BEF; paperback/broché 3500 BEF

This title is available with a 25% discount for members of AIEA.

R.W. Thomson

A Bibliography of Classical Armenian Literature to 1500 AD

(Corpus Christianorum)

Turnhout, Brepols, 1995, 325pp.

ISBN 2-503-50455-8 (bound), 2-503-50456-6 (pap.)

Price: 5.000 Belgian F. (bound), 4.500 Belgian F. (pap.)

This title is available with a 25% discount for members of AIEA.

Maurice Leroy et Francine Mawet (Eds.)

La place de l'arménien dans les langues indo-européennes

Fonds René Draget, Académie Royale de Belgique,

Classe des Lettres, Tome III

Leuven, Peeters, 1986

Henning Lehmann and J.J.S. Weitenberg (Eds.)

Armenian Texts

Tasks and Tools

Acta Jutlandica LXIX:1, Humanities Series 68

Aarhus University Press, 1993

Christoph Burchard (Ed.)

Armenia and the Bible

University of Pennsylvania Armenian Texts and Studies 12

Scholars Press, Atlanta, Georgia 1993.

This title is available with a 30% discount for members of AIEA.